

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'Educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Recursos per a fomentar la lectura a l'etapa d'educació infantil

Maria Bastida Jiménez

Grau de Educació Infantil

Any acadèmic 2020-21

Treball tutelat per Jaume Guiscafrè Danús
Departament de Filologia Catalana i Lingüística General

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☒	☐	☐	☐

Paraules clau del treball: Literatura, gèneres literaris, lectura, educació infantil.

Resum

El present Treball de Fi de Grau té l'objectiu de donar a conèixer distints recursos, a través dels quals es pot fomentar la lectura en infants que es troben a l'etapa d'educació infantil.

Es tracta de donar una volta al pensament que té gran part de la societat sobre els conceptes de literatura infantil, de gèneres literaris i de lectura. Conceptes que, moltes vegades, fan que la literatura i, sobretot, la lectura, es vegi reduïda a la idea de descodificar un codi escrit. Tot això, produeix un desconeixement que deriva en el fet de pensar que els infants que es troben a aquesta etapa ni saben ni poden llegir i que l'única lectura i literatura que els envolta, prové dels texts, tot i que això no és cert.

A causa d'això, sorgeix la segona part del treball formada per un recull de recursos, dirigits tant als docents d'educació com a les famílies que volen treballar la lectura amb els seus fills, però que no saben quin material tenen al seu abast o quins són els més adients en funció de l'etapa en què es troben els infants.

Paraules Claus: Literatura, gèneres literaris, lectura, educació infantil.

Abstract

This university graduate project's objective resides in presenting several resources through which reading can be encouraged in kids who are going through pre-school education.

It concerns taking a spin to the line of thought society has on children's literature, reading and literary genres. Concepts that most of the time causes literature and lecture above all to get reduced to the idea of decoding a written code. All of these factors causes a lack of knowledge that derives in the thought that children in this stage can't or aren't able to read, and that all the reading and literature around them comes from writings, though all of the above it's indeed wrong.

Prompted by all of this, arises the second part of the project, composed by a compilation of resources directed to both teachers and families seeking to work on reading with their kids, but don't know which resources they have at their reach or which are the most adequate relative to the kids' stage.

Keywords: Literature, literary genres, pre-school education.

Índex

1. Tema	5
2. Justificació	6
3. Objectius	7
3.1. Objectius generals.....	7
3.2. Objectius específics	7
4. Marc teòric	8
4.1. Literatura	8
4.1.1. Poesia	9
4.1.2. Narrativa.....	10
4.1.3. Teatre.....	10
4.2. Lectura	12
4.3. Justificació dels recursos oferits	14
4.3.1. Des del naixement fins als tres anys (1r cicle d'infantil)	14
4.3.2. Dels tres fins als sis anys (2n cicle d'infantil).....	15
5. Recursos	17
5.1. Àlbums il·lustrats	17
5.2. Còmics	24
5.3. Llibres il·lustrats.....	28
5.4. Llibres d'imatges o imatgiaris	32
5.5. Llibres joc	37
5.5.1. Els pop-up	41
5.6. Cançons	44
5.7. Metodologia.....	45
5.7.1. Contar la història a l'infant.....	45
5.7.2. Que l'infant ho faci de manera autònoma.	45
5.7.3. Realitzar una lectura conjunta.	45
6. Conclusions.....	47
7. Referències bibliogràfiques	48
8. Annexos	49
8.1. Annex I	49
8.2. Annex II.....	49

1. Tema

Aquest treball forma part de la línia temàtica “La literatura i la poesia a l'Educació Infantil” i, més concretament, pretén oferir un conjunt de recursos i activitats que es puguin utilitzar per a treballar la lectura amb els infants que es trobin a l'etapa d'educació infantil, ja que moltes vegades fomentar-la a edats tan primerenques, en què molts infants no saben ni llegir ni escriure, suposa un problema per als mestres i per a les famílies. I això sol derivar en una deixadesa o falta d'interès per part dels mestres, les famílies o els mateixos infants.

D'altra banda, el marc de referència d'aquest treball és la literatura infantil i els distints gèneres literaris que la formen. Aquests conceptes són els que donen sentit i significat a tots els recursos exposats.

2. Justificació

El tema sorgeix a partir de la necessitat i la intenció de canviar la mirada que la societat actual té sobre el concepte de literatura infantil i, més concretament, sobre la lectura.

“En aquesta etapa d'Educació Infantil, igual que després en la de Primària i en la de Secundària, la literatura infantil té el seu espai propi i uns objectius específics orientats al gaudi de la lectura o de l'audició de l'obra que s'ofereixi. Només d'aquesta manera s'aconseguirà fer del nen un bon receptor de la literatura, i no un mer utilitzador d'obres literàries per a d'altres finalitats subsidiàries” (Mendoza, 1994, p.61)

Per tant, partesc del concepte de literatura infantil i pas pels distints gèneres literaris que el formen. Així com proporciono una base teòrica que és la que em serveix per escollir els recursos utilitzats i per poder agrupar-los tenint en compte les distintes edats que conformen l'etapa d'educació infantil.

“Des del punt de vista del currículum i de la formació literària a què tenen dret els infants, aquests materials són la baula inicial necessària per introduir-los en el gaudi que proporcionen la sonoritat del llenguatge verbal, la fantasia i la ficció, i proporcionar-los les primeres experiències de contacte amb una de les arts que integren coneixement cultural i formació: la literatura” (Correro i Real, 2017, p.33)

A més, a través d'aquest treball, entenc la lectura com un concepte molt més ampli del que es coneix de manera social. Per fer-ho, ofereixo diversos recursos i activitats que tenen en compte els distints gèneres literaris que conformen la literatura infantil. Per exemple, no em centr en el conte com a recurs per a fomentar la lectura, sinó que amplio la mirada i comprenc que, tot i que és el recurs més emprat a l'etapa d'educació infantil, no és l'únic que tenim al nostre abast.

“Tot i que sovint a les escoles es continua parlant de conte com a sinònim extensiu de la literatura infantil, els llibres actuals no es poden reduir únicament a aquesta tipologia. És inadequat dir, sempre, que llegim o expliquem "contes", perquè el que fem és compartir lectures de gèneres i subgèneres diversos: àlbums il·lustrats, poemes, cançons, llibres d'autor, clàssics tradicionals...” (Correro i Real, 2017, p.45)

A causa d'això, la necessitat d'oferir nous recursos guanya força, ja que aquests ajudaran al fet que la societat fomenti la lectura de manera completa i dinàmica, a l'etapa d'educació infantil. Tenint en compte que “Com que el lector infantil es troba en període de formació, la petja que algunes lectures poden deixar en ell és més determinant que la que poden deixar en un lector adult” (Molist, 2008, p.123).

3. Objectius

3.1. Objectius generals

- Fomentar la lectura a l'etapa d'educació infantil.
- Oferir i analitzar recursos diversos per a treballar la lectura a l'etapa d'educació infantil.

3.2. Objectius específics

- Ampliar el concepte que té la societat sobre la lectura a l'etapa d'educació infantil.
- Prendre consciència dels beneficis de la lectura des del naixement de l'infant.
- Conèixer i fer visibles una varietat de recursos, provinents dels diferents gèneres literaris, que poden ajudar a fomentar la lectura.
- Oferir diversos recursos que poden ajudar a fomentar la lectura i s'adapten a les diferents edats que conformen l'etapa d'educació infantil.

4. Marc teòric

4.1. Literatura

El meu àmbit de treball és la literatura a l'etapa d'educació infantil, per tant: què és la literatura?

“Totes les escoles, les teories o els autors que defensen, estudien o caracteritzen la literatura per la dimensió moral, ideològica, psicològica o metafísica, s'inscriuen en el grup de les que Todorov anomena les definicions funcionals de la literatura (Todorov, 1975), que són les que l'expliquen no pel que és, per les propietats específiques, sinó per la funció que té en la societat, pel que hi fa. Aquest tipus de definició abunda molt, però no permet d'identificar qualsevol obra literària sinó només aquelles que compleixen la funció prevista; això no obstant, és probable que la literatura només pugui ser definida per la seva o les seves funcions, amb tot el que això implica de relativisme de pluralitat” (Ballart i Sullà, 2010, p.24)

Englobar el terme “literatura” en una sola definició és molt complicat, per la qual cosa he de tenir en compte molts factors distints, ja que si només tenc present una definició, deixaré de banda moltes obres o recursos literaris, sense saber que realment formen part de la literatura. Així que, per entendre què és i per poder identificar-la, pens que és millor veure'n diferents definicions i concepcions, per ser capaç d'entendre la literatura des de diferents nivells: funcional, social, etc.

Per una banda, “literatura” prové del llatí, més concretament del mot “littera” que significa lletra. I el terme “literari” està lligat a l'art perquè la seva finalitat és estètica i cerca crear bellesa a través del seu missatge.

Ara bé, també tenc en compte el fet que, com expliquen Ballart i Sullà, 2010, p.16-17, algunes concepcions sobre la literatura expliquen que les obres literàries han de ser estètiques, però sobretot han de tenir estil i ser imaginatives, ja que són aquests factors els que fan de la literatura una lectura desinteressada, és a dir, que es fa per plaer.

D'altra banda, fins al segle XVIII, s'entenia la literatura com una qualitat individual per saber de lletres i que solia ser pròpia de la classe alta. I, més endavant, aquest pensament va canviar i ara es concep la literatura com una creació que es fa, s'estudia i és digna de conservar.

Per tant, entenc la literatura com el conjunt d'obres d'art creades mitjançant la paraula, però que sobretot sorgeix del plaer que suposa escriure-la, escoltar-la o llegir-la. I, a més, es considera per gran part de la societat com un art, de gran bellesa i estètica, per la qual cosa se cerca la seva conservació, el seu estudi i la seva transmissió.

“La literatura, de moltes maneres diferents, forma part de la vida de la nostra societat (i per extensió del món occidental), és ensenyada a les escoles i el seu conreu dóna prou per a un seguit de professions (escriptors, traductors, editors, agents literaris, ressenyadors i, és clar, professors). Però també és cert que hi ha persones que, si se'ls demana que defineixin la literatura, o no ho sabran fer o es limitaran a dir-nos quins són els llibres o autors que els agraden (i potser ni sabran per què); això no obstant, aquestes mateixes persones (i no volem dir tothom) probablement seran capaces en una llibreria o biblioteca de localitzar i identificar una obra literària i ens duran sense gaires vacil·lacions a la secció de novel·la, poesia o drama” (Ballart i Sullà, 2010, p.16)

Així que establir una definició precisa i única sobre literatura pot resultar molt complicat per a qualsevol persona. Però com expliquen Ballart i Sullà, 2010, p.16, no necessitem saber definir la literatura per poder comprendre que és única i per poder identificar-la d'entre moltes altres opcions.

Per tant, parlaré també dels possibles desglossaments que té la literatura. Aquesta es pot classificar en diversos gèneres literaris; és a dir, les distintes formes que trobem per poder expressar, presentar o compartir la literatura. En aquest cas, em centraré en els tres grans gèneres literaris que la constitueixen: la poesia, la narrativa i el teatre, tot i que es podria classificar en altres gèneres o subgèneres distintes.

4.1.1. Poesia

“Considerada en totes les èpoques com la culminació de l'art de la paraula, com la seva mostra més genuïna i excel·lent, la poesia ocupa també un lloc especial en el domini de la teoria de la literatura, que sovint l'ha presa com a punt de partida per tal d'establir generalitzacions extensives al conjunt de la producció literària. Cal constatar també, però, que tant l'organització especial a què la llengua és sotmesa com l'excepcionalitat del punt de vista des del qual són comunicats els seus continguts, fan de la poesia un gènere molt exigent, tradicionalment minoritari, "resistent" a una lectura poc atenta” (Ballart, 2010, p.5).

Entenc que la poesia és primordial, tot i que suposa un gènere minoritari i exigent. És per això que la seva lectura demana una atenció extraordinària, ja que les imatges que es construeixen a partir del poema i les paraules que el formen van més enllà del seu significat literal. A més, com explica Hegel, 1988, p.303 (dins Ballart, 2010, p.7), la poesia té com a objectiu final expressar “els moviments interiors de l'ànima de l'individu”. I, per fer-ho, el poeta expressa els seus pensaments, sentiments, reflexions i passions de manera completa i sincera, i mostra així el seu món interior.

A més, dins el gènere poètic, hi trobem els poemes. Aquests són reduïts i concisos i estan formats per una veu subjectiva i íntima que evoca moments d'experiència que són considerats

especials pel que fa al seu significat, segons el jo poètic. Per tant, puc dir que el poema “és la representació de l’estat d’ànim o l’emoció immediats i instantanis d’un jo dramatitzat, traduïda en una forma verbal breu i concentrada, d’una intensitat d’expressió, una concreció imaginativa i una capacitat simbòlica notables” (Ballart, 2010, p.8).

4.1.2. Narrativa

Sullà, 2010, p.5-6, explica que la narració ens ajuda a situar-nos en el món, a prendre consciència de nosaltres mateixos i ens facilita una identitat; i que, gràcies a totes aquestes funcions, les narracions abasten l’àmbit literari, però també el cinema, la televisió, el còmic o la història pròpiament dita. A més, aquestes narracions s’estudien a fi de poder analitzar-les i reconèixer-les.

Més concretament, el gènere narratiu, requereix un agent, un estat inicial i uns canvis que duen a un final o a una conclusió. D’aquesta manera, la narració engloba una enumeració o una exposició d’uns fets. Aquests sempre són contats per algú, el qual anomenem “narrador”. Tot i això, els fets no tenen un ordre establert, ja que la finalitat de la narració és artística i intenta despertar l’interès del receptor.

D’altra banda, dins el gènere narratiu hi destaquen dos subgèneres en la literatura dels segles XIX i XX: la novel·la i el conte.

La novel·la sorgeix al segle XVIII, és més extensa i, en conseqüència, pot oferir una major precisió, extensió i detall. Per això, de vegades presta més atenció a la trama, oblidant una mica el llenguatge. En canvi, el conte, com a part del gènere literari, pren consistència durant el segle XIX, amb les facilitats de publicació i l’expansió de la premsa. Pel que fa al llenguatge, hi pren més importància, ja que és més breu i això obliga a simplificar i concentrar la informació, per tant el ritme també és més ràpid. Tot i això, els dos subgèneres narren una acció, que ocorre a uns personatges en un lloc i un temps determinats.

4.1.3. Teatre

Durant molts anys no es va ensenyar bé el teatre i, a causa d’això, moltes persones tampoc no el comprenien. Però per sort, com explica Batlle, 2010, p.5, “ja fa temps que hem entès que text i representació van sempre de bracet, que no els podem considerar per separat; que *llegir teatre* significa ‘escenificar (mentalment)’. I que aquest acte creador (encara que virtual) és únic,

irrepetible, personal. Hi ha tantes escenificacions (lectures) d'un text dramàtic com receptors possibles”.

A més, el teatre ha exercit diverses funcions: ha fet d'escola, de mirall per la societat, d'element de transgressió, d'entreteniment, etc. I ha ajudat en la vida quotidiana proporcionant espais de debat, d'aprenentatge i de relació social.

“Quan encara no existia el cinema, quan la novel·la era cosa de minories, quan l'esport era una idea grotesca, el teatre construïa l'imaginari i proporcionava totes les palestres del món occidental.

Avui el teatre continua viu en el nostre teixit cultural i social. Des dels grups d'aficionats, que hi busquen idees i distracció, fins al món professional, que mou enormes quantitats de diners o de pensaments.

La trobada, viva, present, immediata, entre el públic i els actors -persones de carn i ossos en la pell d'altres persones- proporciona emocions i experiències difícils d'assolir en altres mitjans artístics.

Una comprensió adequada de la literatura dramàtica -que comporta perdre la por a la seva aparença "estranya" i adquirir uns nous hàbits lectors- obre la porta a una forma de plaer estètic molt especial, molt antic, molt contemporani” (Batlle, 2010, p.6).

És a dir, cada representació és única i irrepetible, ja que els actors es transformen (interacció entre ells, gests, espais que els rodegen...) i el públic canvia. Així que, tot el que rodeja les obres de teatre mai és igual i, en conseqüència, sempre suposa una experiència nova, única i diferent que ens apropa a aquest gènere literari.

Per tant, hem de tenir en compte que el teatre es viu de maneres diferents segons si ho fem a través del text o de la representació. El text suposa un acte de comunicació privat on res ens condiciona i que sols engloba la lectura del sistema de signes escrits. En canvi, la representació és una experiència col·lectiva que suposa una lectura molt més extensa: la veu, el moviment, la música, els colors... I es veu afectada segons el lloc on es dugui a terme, la quantitat de públic que hi hagi... “El teatre, doncs, té una doble destinació. En primer lloc, la recepció individual del lector; en segon lloc, la recepció col·lectiva dels espectadors” (Batlle, 2010, p.14).

D'altra banda, en aquest treball m'interessa enfocar la literatura a l'etapa d'educació infantil. Per tant, com expliquen Corro i Real, 2017, p.51, cal destacar el fet que l'educació literària és imprescindible en l'etapa 0-6, ja que a través d'ella els infants es podran convertir en lectors competents; és a dir, seran criatures que podran comprendre, llegir i interpretar tota la literatura que els envolti: “De fet, la investigació en neurociència demostra que dels 0 als 3 anys es posen els fonaments de la futura història com a lector d'un infant, per la qual cosa cal iniciar-la en aquesta etapa” (Corro i Real, 2017, p.51).

És per això que els recursos i les propostes que s'exposaran més endavant s'adapten a l'etapa d'educació infantil. D'aquesta manera, podran resultar de gran utilitat per acostar als infants a l'educació literària de manera completa i adaptada al desenvolupament de cada un d'ells.

4.2. Lectura

D'altra banda, dins el meu àmbit de treball, també he introduït el concepte de lectura, ja que és imprescindible per poder oferir i analitzar distints recursos que són a través dels quals podem, tant a l'escola com a casa, fomentar la lectura amb els infants que es troben a l'etapa d'educació infantil, escollint cada recurs en funció del moment evolutiu de l'infant, de les seves capacitats i de les seves necessitats.

Ara bé, per entendre què és la lectura, he de deixar de banda el concepte tradicional que la defineix com la descodificació d'allò que està escrit, ja que segons aquest pensament la lectura tan sols agrupa la interpretació dels texts escrits. Però com diuen Duran i Ros, 1998, p.55: "Allò escrit és només una part del material que es llegeix".

Per tant, necessit eixamplar el terme de lectura i, per fer-ho, Duran i Ros, 1998, p.56, parlen sobre dos conceptes claus que són la semiòtica, que és la teoria general dels signes, i la semiologia, que és la ciència que estudia la vida d'aquests signes amb relació a la vida social. Aquests dos conceptes, de manera conjunta, fan que la lectura s'apliqui a qualsevol funció comunicativa, ja que tot i que els signes sempre estaran presents, la introducció de la semiologia fa que el significat que donem a aquests només es produeixi mentre hi hagi receptors. Com diuen Duran i Ros, 1998, p.61: "Llegir és estimar, és a dir bescanviar: la meva experiència enriquida per la teva", ja que el procés de la lectura només es produirà mentre hi hagi una unió entre emissor i receptor.

D'altra banda, entenc que primer de tot necessitem percebre els signes, després entendre'ls i, finalment, transmetre'ls de manera clara i efectiva, per tal d'aconseguir així una comunicació que sigui afectiva: "Llegir esdevindria, doncs, la capacitat humana per ordenar significativament els signes sensorials -que ens arriben a través dels sentits- implicant-hi la nostra emotivitat" (Duran i Ros, 1998, p.61).

Per tant, si entenc la lectura segons la base de Duran i Ros, 1998, aquesta es produeix quan hi ha un receptor que és capaç d'entendre o d'interpretar el missatge que l'emissor ha compartit, ja sigui a través d'un text escrit, d'una imatge, d'unes paraules...

A més, cal destacar el fet que el bon lector no és sols el que té o el que mira més llibres, sinó aquell que percep els missatges i els pot captar a través dels sentits; per això Duran i Ros, 1998, p.51 diuen que: “Abans de saber “llegir” cal saber “sentir””. I com bé explica Colette Chiland (dins Duran i Ros, 1998, p.51), serà aquesta lectura la que ens aproparà al plaer de llegir, molt necessari i enriquidor.

D'aquesta manera, canviï la mirada i entenc que els texts escrits són sols una part de tot el material que es pot llegir i que la lectura es produeix quan donem un significat a allò que està escrit, però també quan interpretem una imatge, una fotografia o quan percebem el que ens vol dir o comunicar una altra persona, bé sigui a través de la seva expressió corporal, gestual, verbal... Per tant, és més important la comprensió o la interpretació del missatge que no el fet de descodificar-lo. A més, soc conscient que sempre interactuem amb l'entorn i són tots aquests factors que ens rodegen els que, encara que sigui de manera inconscient, ens converteixen en autèntics lectors.

Fins ara he parlat de lectura, però per introduir-la a l'etapa d'educació infantil tenc present també el concepte de lectors, ja que són els que aprendran i desenvoluparan aquesta competència. És important tenir-los en compte, ja que com diu Colomer, 1993, p.2: “El lector es sin duda la variable más compleja, la que ha centrado los grandes avances de la investigación sobre la lectura y la más importante desde el punto de vista educativo”. I, són aquests avenços els que canvien la mirada no sols en el lector, sinó també en el concepte de lectura.

A causa d'aquests canvis i avenços puc demostrar que la concepció que sol tenir una part de la societat sobre la lectura i sobre quan es comença a llegir no és certa i no té cap mena de fonament teòric. És a dir, en l'àmbit social s'associa l'inici de la lectura a partir dels cinc anys. Però, si bé és cert que és en aquest moment en què els infants comencen a desxifrar el codi escrit i a crear paraules o frases a partir dels sons i les lletres que veuen, això no demostra que abans els infants no sàpiguen llegir. Per exemple, llegeixen a través de les cançons, els jocs de falda, els grafitis o dibuixos que poden trobar pel carrer, etc.

Gràcies a tot el que he explicat anteriorment soc conscient que pràcticament naixem sabent llegir, ja que l'entorn que rodeja els infants està ple de possibilitats lectores d'ençà que neixen. Per tant, com diuen Correro i Real, 2017, p.46-17: “Tot i que encara no saben desxifrar el codi escrit, aquests infants ja poden llegir”. A més, he pogut comprovar què hi ha molts més recursos dels que podia imaginar que es poden emprar per a fomentar i treballar la lectura en aquesta

etapa. Per tant, no existeix només la lectura entesa com la descodificació o la comprensió d'un text escrit, sinó també la lectura d'imatges, de jocs...

4.3. Justificació dels recursos oferits

A partir d'aquest àmbit de treball format per la literatura, els gèneres literaris i la lectura, sorgeix aquest marc teòric que és el que justifica i dóna sentit a tots els recursos que exposaré i analitzaré més endavant. Aquests, s'ofereixen enfront de les necessitats que té cada infant amb relació al seu desenvolupament i a la seva edat, cercant que s'apropin a la literatura i a la lectura.

Per tant, “la programació d'activitats d'educació literària per a infants de 0 a 6 anys persegueix dos grans objectius. El primer és la normalització del seu contacte amb els textos literaris; el segon, l'inici de l'aprenentatge de la comprensió i la interpretació d'aquests textos” (Correro i Real, 2017, p.57).

D'altra banda, he pogut comprovar que la quantitat de recursos que tenen a l'abast els infants, sobretot els que es troben en l'etapa d'educació infantil, són molts i diversos. És a dir, “als nens i les nenes ja no només se'ls poden “explicar contes”..., sinó que se'ls poden oferir obres literàries de qualitat que engloben diferents estils i gèneres i que estenen, d'aquesta manera, les possibilitats de les seves experiències lectores” (Correro i Real, 2017, p.47).

I és per això que, tot i que explicaré cada un d'ells més endavant, vull anomenar alguns exemples que apropen els infants a la literatura, com són: els àlbums il·lustrats, els imatgians, les rondalles, els jocs de falda, els contes orals... I, com diuen Correro i Real, 2017, p. 34, és molt important tenir en compte que “aquest repertori és el primer vocabulari dels menuts i aporta evidències sobre les seves capacitats de respondre al joc que els ofereixen la interacció i aquesta petita literatura”.

Per escollir aquests recursos he utilitzat les explicacions i les recomanacions de Correro i Real, 2017, p. 50-51, on presenten diferents característiques que formen part dels distints recursos literaris i que resulten de gran ajuda per a poder escollir els que són més adients per als infants, en funció de si es troben a primer cicle d'educació infantil (0-3 anys) o a segon cicle d'educació infantil (3-6 anys).

4.3.1. Des del naixement fins als tres anys (1r cicle d'infantil)

Per una banda, tenc en compte el contingut literari, ja que a aquesta etapa els infants no necessiten que els recursos tinguin una estructura fixa i lineal. Per tant, el fet que hi hagi una trama que uneixi les històries o els fets no és important; però si l'objectiu és que els cridi l'atenció i s'interessin per la lectura, és millor utilitzar recursos on la temàtica principal sigui propera a ells, com per exemple la separació de la mare o el fet de llevar el bolquer.

A més, no necessiten que hi apareguin molts personatges, ja que això pot fer que es confonguin o desconnectin amb més facilitat. I és per això que en aquesta etapa els recursos que s'utilitzen per fomentar la lectura no tenen gaire text i, si n'hi ha, hi predomina el text format per frases curtes, les repeticions, les onomatopeies, etc.

Pel que fa als recursos visuals, els infants no necessiten que les formes o els colors estiguin ben definits, sinó que el conjunt sigui visualment atractiu i cridaner.

D'altra banda, resulta molt útil que els recursos siguin manipulables, amb tapa dura, sense tintes tòxiques o amb textures diverses, ja que d'aquesta manera els infants es poden començar a apropar a la lectura sense que hi intervingui la presència d'un adult. A més, això també ajuda a fomentar l'acció de llegir i a guanyar autonomia per part dels infants enfront aquest procés lector.

En aquest cas, alguns possibles recursos serien: els imatgiaris, els llibres interactius, els jocs de falda, les poesies, els contes orals o les cantarelles.

4.3.2. Dels tres fins als sis anys (2n cicle d'infantil)

En aquesta etapa, la trama guanya importància, ja que comença a ser necessària per enganxar els infants a la lectura. Per tant, la història o els fets que se'ls ofereixen han d'estar connectats entre si i els han de resultar familiars, ja que d'aquesta manera se'n podran sentir protagonistes i endinsar-se de manera més senzilla en la història.

A més, el fet de tenir una trama més elaborada exigeix que hi apareguin més personatges i més variats, ja que seran de gran utilitat per a poder explicar la història o els fets. Per tant, destacarien els temes relacionats amb l'escola o on apareixen conflictes, encara que també els criden l'atenció les històries fantàstiques amb sorpreses o fets inesperats.

Pel que fa als aspectes visuals, destaca la varietat de tècniques que els ajuden a mantenir l'atenció com podrien ser dibuixos entremesclats amb retalls, amb textures, amb solapes... I,

d'altra banda, els agrada que hi dominin les imatges per sobre del text, ja que els atreu més i els resulta divertit contar o inventar històries a través del que veuen. Ara bé, si oferim recursos que contenen text, és recomanable que aquest sigui curt, que no contengui molts de diàlegs o bé que es repeteixi en diverses ocasions, ja que això afavorirà la seva comprensió.

En aquest cas, alguns possibles recursos serien: els llibres joc, els pop-up, els àlbums, els imatgiaris, les poesies, les cançons o els contes.

5. Recursos

En aquest apartat oferesc un grapat de recursos que, tant professionals com famílies, poden tenir al seu abast com a referents i com a guia a l'hora de treballar la lectura amb infants que es troben a l'etapa d'educació infantil.

I, al final, exposaré de manera general, algunes idees per utilitzar aquests recursos, tot i que hi ha infinites possibilitats i el més important és que l'infant tengui algun d'aquests recursos al seu abast, a fi de fomentar la lectura de manera natural i lúdica.

5.1. Àlbums il·lustrats

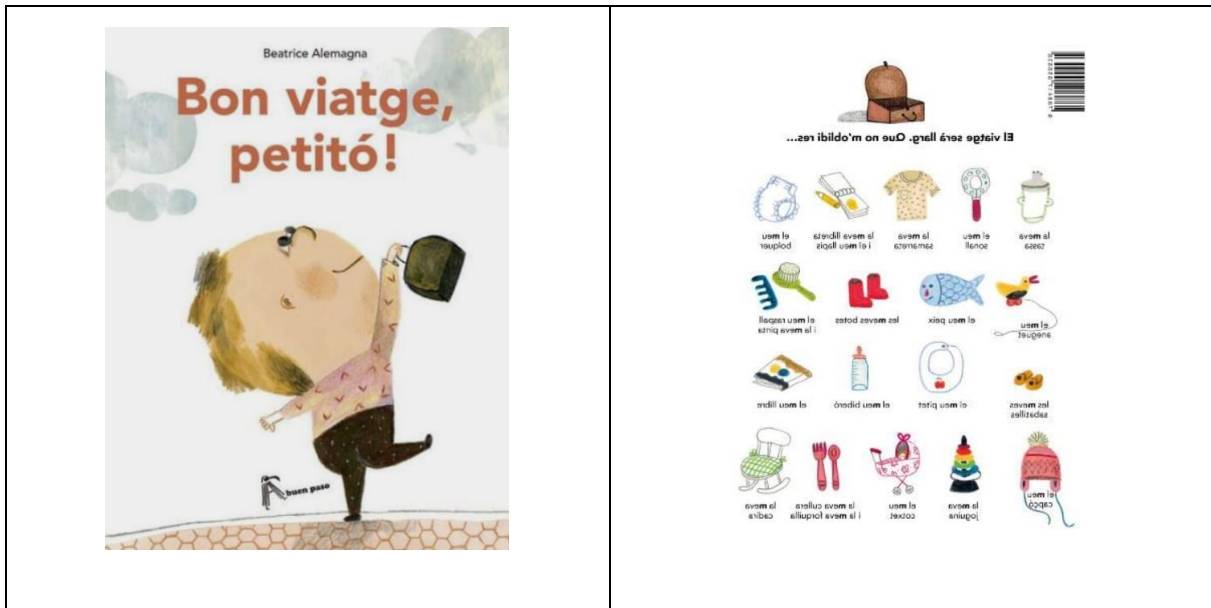
Els àlbums il·lustrats estan formats pel codi lingüístic i el visual, els quals es complementen i interactuen entre si. És a dir, puc diferenciar els àlbums d'altres recursos narratius, perquè en aquest cas, el recurs visual, bé sigui una imatge, una fotografia, una il·lustració, etc., resulta imprescindible per poder comprendre la història. Per la qual cosa, puc dir que ambdós codis van de la mà.

“Aquests són els llibres amb què entrem de ple en la narrativa, ja sigui a través de la conjunció de text i imatge o només a través de la imatge. En tot cas, i seguint la definició d'Emma Bosch, són narracions en què les imatges tenen un paper essencial i el text pot ser subjacent; és a dir, que fins i tot pot no existir. Els temes poden ser tan variats com es vulgui” (Correro i Real, 2017, p.78).

Alguns exemples d'àlbums il·lustrats són:

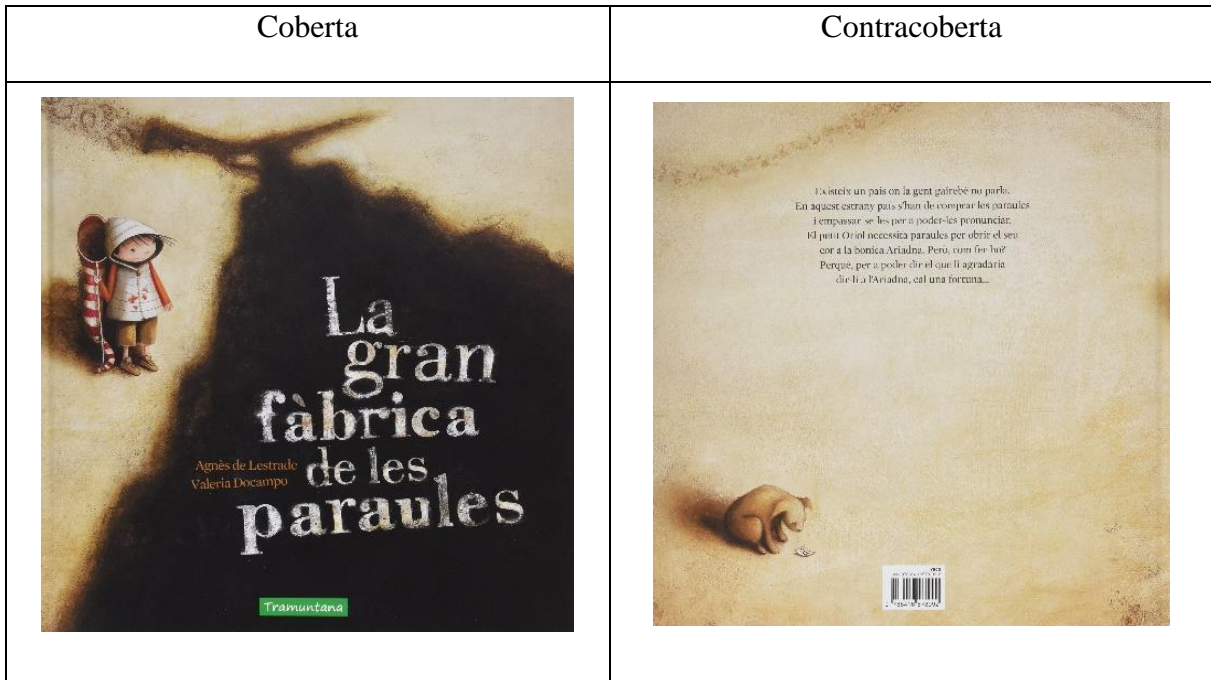
- Alemagna, B. (2015). *Bon viatge, petitó!* Barcelona: A buen paso.

Coberta	Contracoberta
---------	---------------

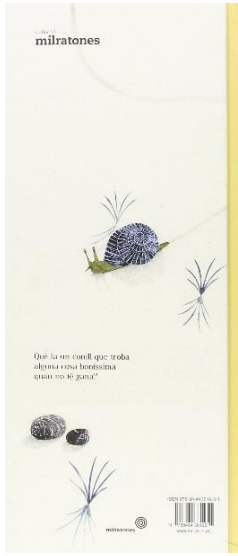
Àlbum de mida reduït que complementa petites frases amb il·lustracions cridaneres i, a través del qual s'explica la rutina que segueixen el protagonista abans d'anar a dormir, enfocant-la com si fos la planificació d'un viatge.

- De Lestrade, A., i Docampo, V. (2016). *La gran fàbrica de les paraules*. Girona: Tramuntana Editorial.

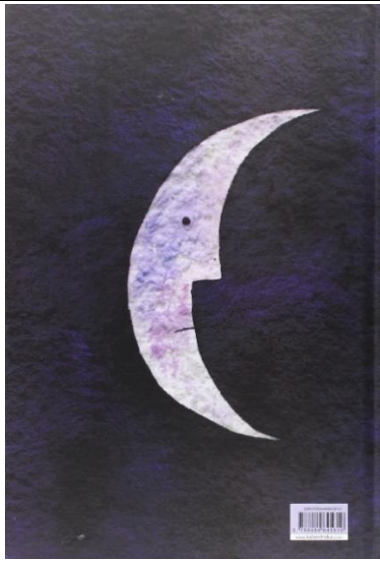
Àlbum il·lustrat que conté mots i exposa de manera molt tendra la història d'un infant que cerca la manera de poder expressar el que sent a qui estima, ja que al país on es troba s'han de comprar i empassar les paraules per poder dir-les.

- Domènech, L. (2015). *La pastanaga: conte tradicional xinès*. Santander: Milrazones.

Coberta	Contracoberta
	

Explica la història d'un conill que troba una pastanaga gegant i cerca què fer amb ella per ajudar els altres companys del bosc. Destaca per la delicadesa de les imatges i per com l'art de la il·lustradora fa que el lector enfoqui tota la seva atenció sobre la pastanaga. Ho aconsegueix, a través dels colors.

- Grejniec, M. (2006). *De què fa gust la lluna?* 2a edició. Galícia: Kalandraka.

Coberta	Contracoberta
	

Història que s'enfoca en el valor de l'amistat i la feina en equip per aconseguir un trosset de lluna. Pel que fa a la composició, les il·lustracions ocupen tota la pàgina, el text és repetitiu i amb la lletra grossa.

- Jack, E. (2013). *Un dia de neu*. Madrid: Lata de sal.

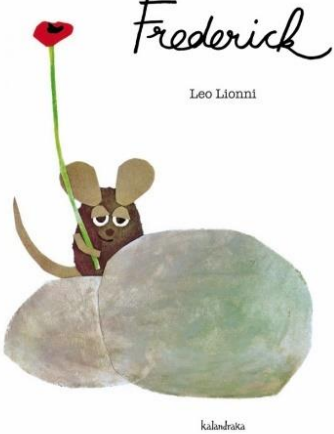
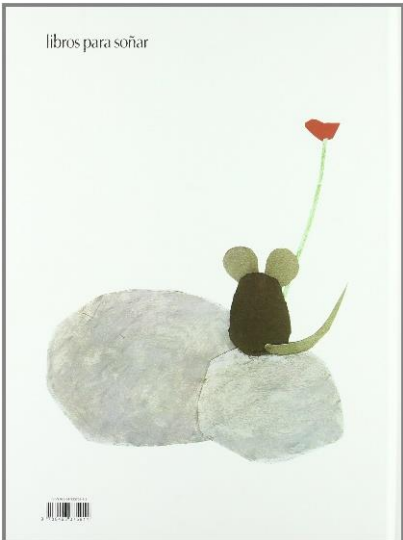
Aquest àlbum, creat a través de distintes tècniques de collage, explica com és un dia de neu i tot el que pot fer Peter, el protagonista, per gaudir-ne i viure grans aventures.

- Kato, Y. (2013). *Al Prat*. Barcelona: Corimbo.

Àlbum ple de sensacions poètiques que sorgeixen a partir de la curiositat d'una nina i de la natura que la rodeja.

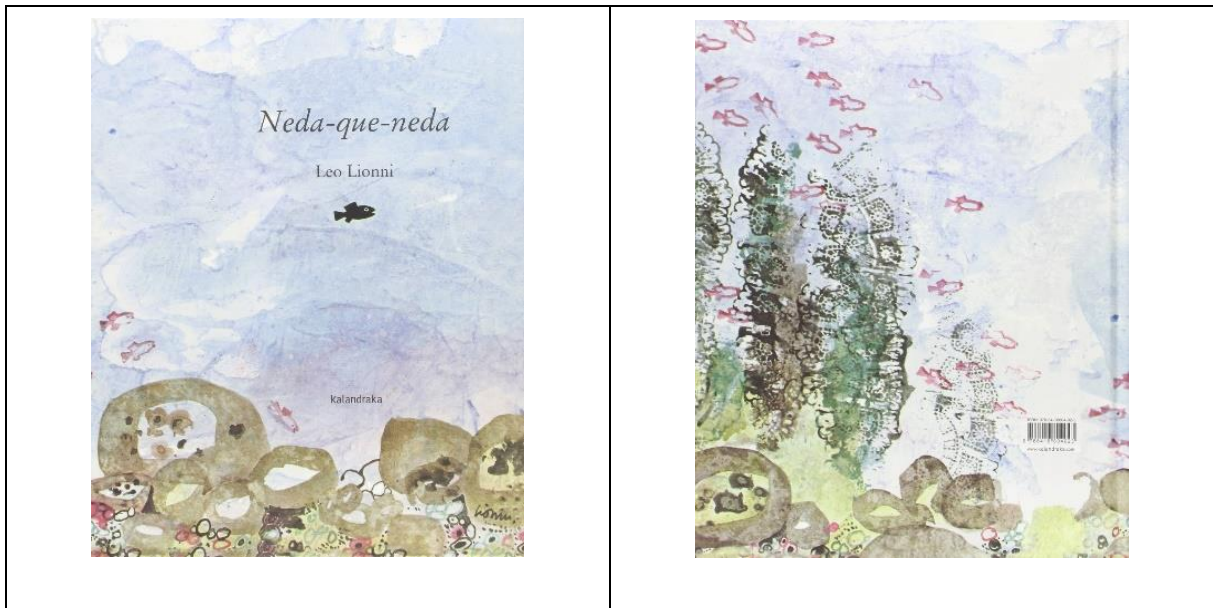
- Lionni, L. (2005). *Frederick*. Galícia: Kalandraka.

Coberta	Contracoberta
	

Narra la història d'una família de ratolins que se prepara per a l'arribada de l'hivern, però un d'ells, el Frederick, sembla que no fa res; tot i que s'està centrant a guardar records que a l'hivern podrà transmetre a la seva família. Pel que fa a les il·lustracions, utilitza distintes tècniques com collage, aquarel·les, cartolines, etc.

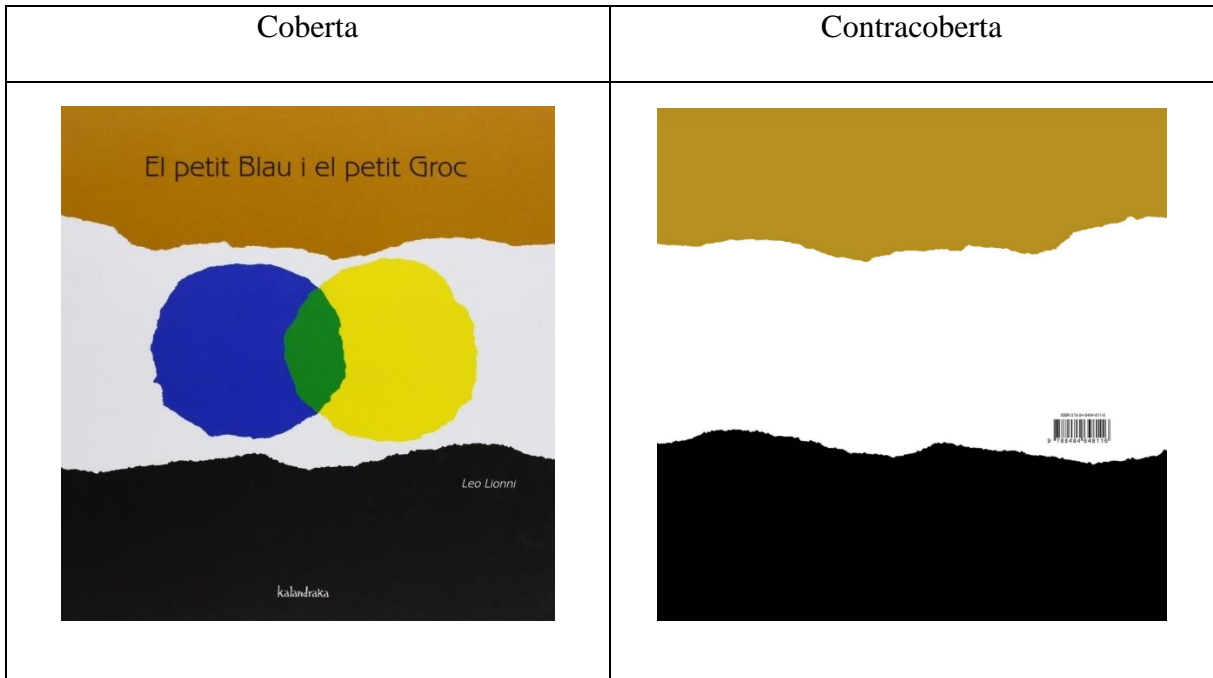
- Lionni, L. (2007). *Neda-que-neda*. Galícia: Kalandraka.

Coberta	Contracoberta

Àlbum que valora la diversitat i la valentia a través de la història d'un peix que és d'un color diferent de tots els altres. Les il·lustracions sempre són a dues pàgines, i destaca gràcies a les seves tècniques de colors, sobretot semblants a l'estampació, que donen moviment i profunditat al món marí.

- Lionni, L. (2013). *El petit blau i el petit groc*. Galícia: Kalandraka.

La història treballa els valors de l'amistat i la identitat a través de la història de dos puntets de color groc i blau, que s'abracen i tornen verds. D'aquesta manera, començaran a jugar amb les diferents combinacions de colors. Les il·lustracions són abstractes, contenen formes

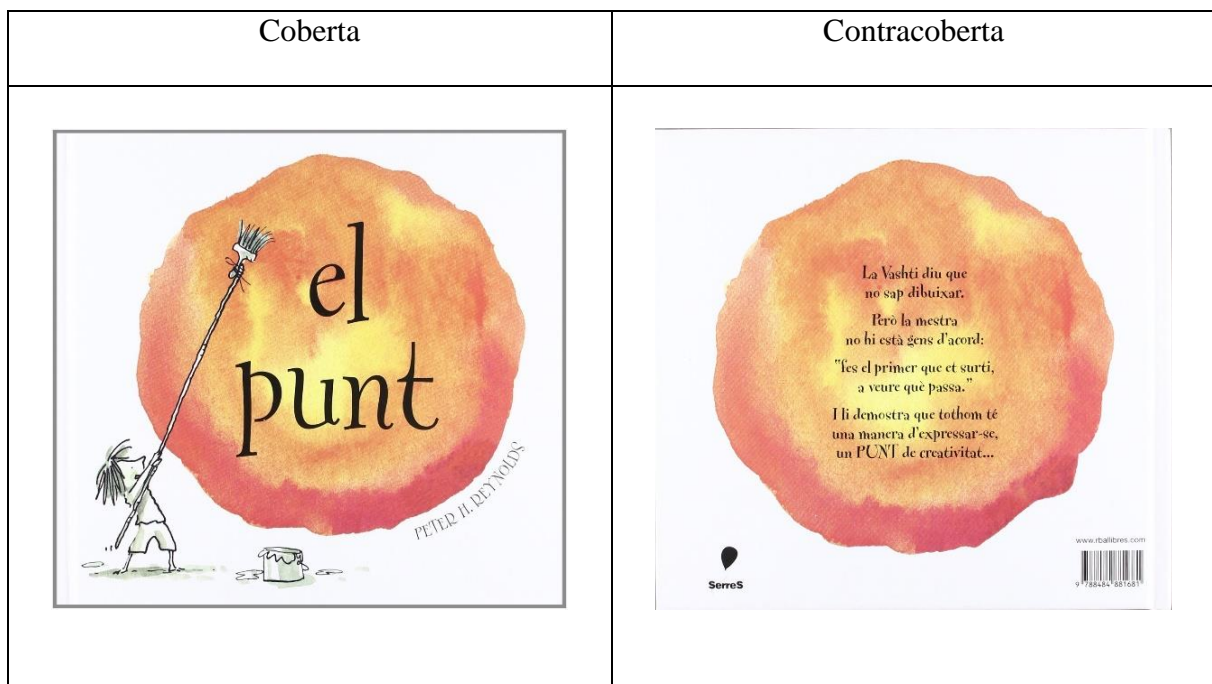
geomètriques i no segueixen un ordre, ja que el autor intenta crear sensacions distintes en funció de la seva col·locació.

- Llenas, A. (2012). *El monstre de colors*. Barcelona: Flamboyant.

Explica la història d'un monstre que està ple de colors perquè ha mesclat totes les seves emocions i recorre una aventura per poder identificar-les i organitzar-les.

- Reynolds, P. (2005). *El punt*. Barcelona: Serres.

Àlbum que destaca valors com la confiança, l'autoestima i la creativitat a través de la història de Vashti. Aquesta pensa que no sap dibuixar, però gràcies a l'impuls de la seva professora i a dibuixar un punt anirà guanyant seguretat.

5.2. Còmics

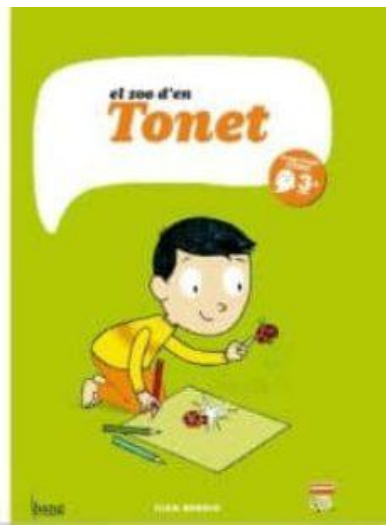

“Cada vegada trobem, al mercat editorial, més còmics per a infants de 0 a 6 anys, més col·leccions i títols a través dels quals es poden iniciar a la lectura d'aquest gènere.

Els còmics són narracions seqüenciades en vinyetes, i la seva organització de la pàgina respon a una intencionalitat: allò que l'autor vol transmetre i la creació d'efectes diferents.” (Correro i Real, 2017, p. 93).

Per tant, els còmics destaquen per la seva narració, ja que està formada a partir d'una seqüència d'imatges o d'il·lustracions que es troben juxtaposades amb la finalitat de sorprendre estèticament. A més, els còmics utilitzen recursos propis, com per exemple els globus o les icones, i ressalten per englobar el dibuix, la fotografia, la pintura i el cinema. D'altra banda, trobem còmics que contenen text i d'altres que no.

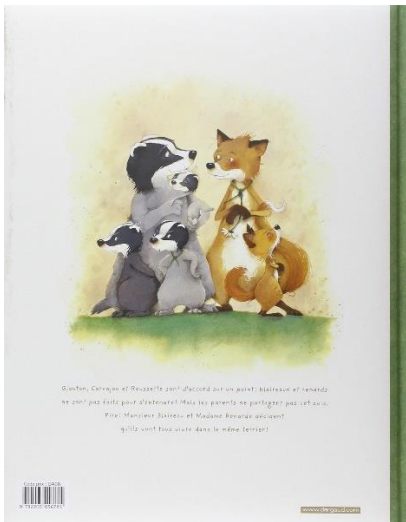
Alguns exemples de còmics infantils són:

- Berrio, J. (2011). *El zoo d'en Tonet*. Barcelona: Bang Ediciones.

Coberta	Contracoberta
	

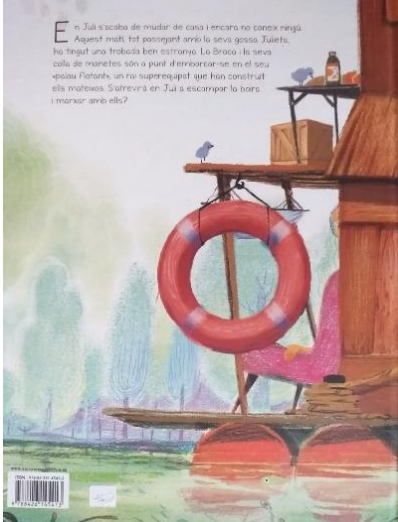
Còmic de la col·lecció Mamut a través del qual podem llegir la història de Tonet, el qual crea diversos animals a partir dels seus dibuixos. Les il·lustracions són senzilles i a cada pàgina estan col·locades horitzontalment, bé sigui de manera individual o conjunta i no hi trobem cap paraula o text.

- Brigitte, L. (2006). *En Pinxo, en Timbal i la Guineta*. Barcelona: RBA Molino.

Coberta	Contracoberta
	

A través d'aquest còmic es fan visibles els diversos models familiars. Està format per una combinació d'imatges i petits texts.

- Cruchaudet, C. (2018). *Escampar la boira*. Barcelona: Joventut.

Coberta	Contracoberta
	

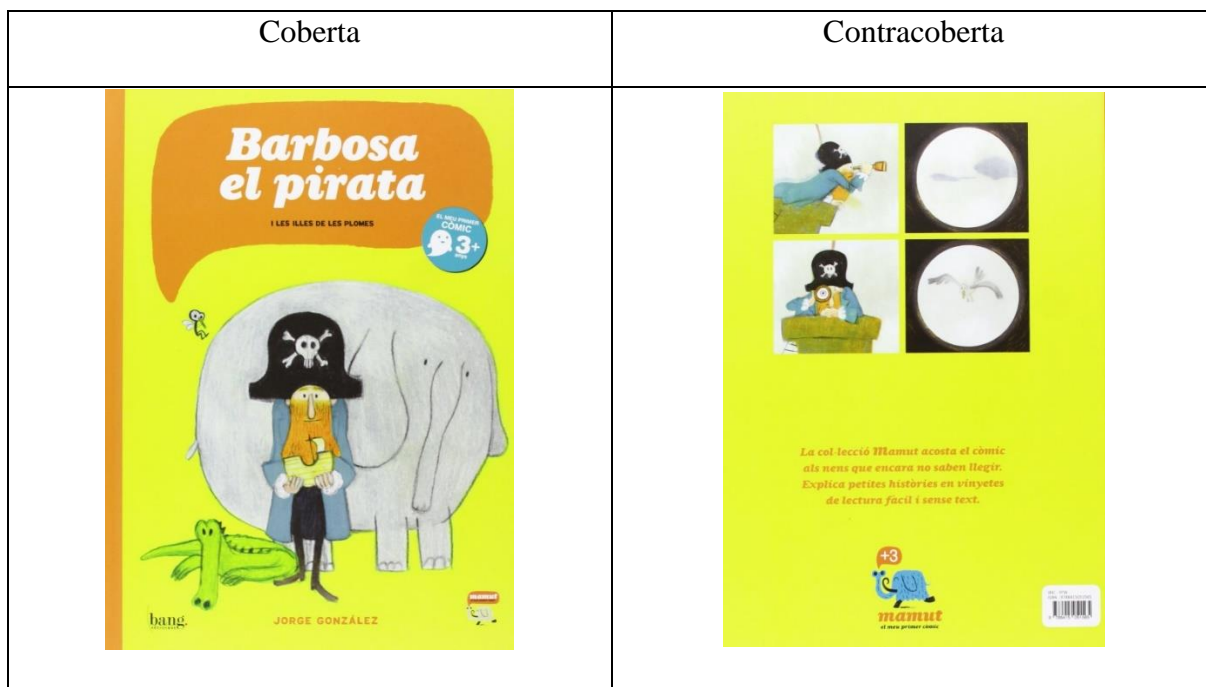
Format per petits texts, diàlegs i il·lustracions fetes amb llapis de colors, sorgeix *Escampar la boira*. És un còmic on l'humor i l'empatia van de la mà, acompanyant un grup d'infants a les seves aventures.

- Dauvillier, L. (2010). *En Dino i en Pau, jocs prehistòrics*. Barcelona: Bang Ediciones.

Còmic de la col·lecció Mamut que explica algunes històries que viuen en Pau i el seu amic el dinosaure a través d'una gran diversitat d'il·lustracions.

- González, J. (2013). *Barbosa el pirata i les illes de les plomes*. Barcelona: Bang Ediciones.

Còmic de la col·lecció Mamut que, a través d'il·lustracions fetes amb llapis de colors, explica el viatge que fa el pirata Barbosa per a poder recuperar el seu capell.

- Kern, S. (2010). *En Rafa i la Zoe al parc*. Barcelona: Bang Ediciones.

Coberta	Contracoberta
	

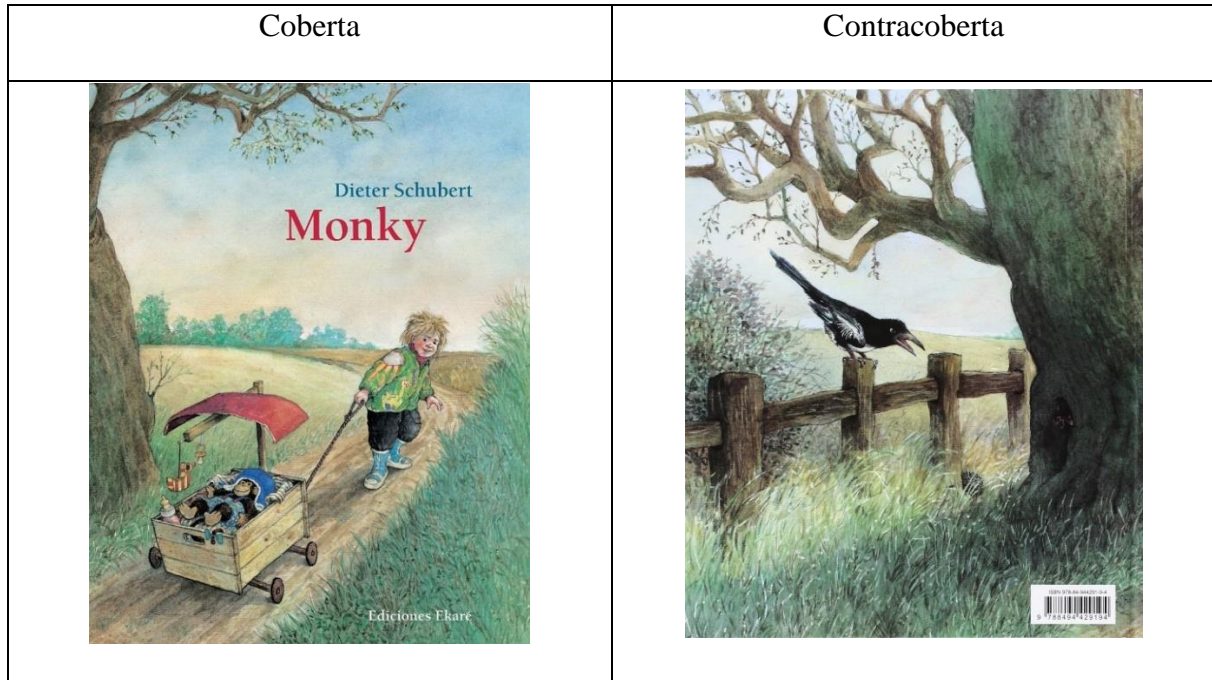
Còmic de la col·lecció Mamut format per una gran varietat d'il·lustracions a través de les quals es descobreix l'amistat entre dos infants que es coneixen al parc. Aquestes il·lustracions, que poden estar combinades o poder aparèixer de manera individual, es complementen amb algunes onomatopeies.

- Mora, S. (2011). *La caca màgica*. Barcelona: Bang Ediciones.

Coberta	Contracoberta
	

Còmic de la col·lecció Mamut que complementant onomatopeies i il·lustracions pot transportar al lector a un món màgic on hi ha un ocell que molesta un infant.

- Schubert, D. (2016). *Monky*. Barcelona: Ekaré.

Sense text, però amb distintes imatges plenes de colors, sorgeix *Monky*, un còmic en què un infant perd la seva petita moneia de peluix i a través de distintes imatges plenes de color va passant per distintes persones fins que arriba al seu amo.

5.3. Llibres il·lustrats

Als llibres il·lustrats “el text funciona per si sol i també les imatges poden ser contemplades i apreciades separadament del text. Se n’aprecia la qualitat artística, però no pas la funció narrativa. En definitiva, en un bon llibre il·lustrat el pes reposa sobre allò que succeeix significativament i raonadament en el text” (Duran, T, 2010, p.10-22).

Per tant, els llibres il·lustrats estan formats per text i il·lustracions; ara bé, el que possibilita llegir i comprendre la història, és el text. En aquest cas, les il·lustracions no són suficients per poder conèixer o entendre la narració; per la qual cosa només actuen com a recurs complementari, a fi d’embellir el llibre.

Alguns exemples de llibres il·lustrats són:

- Díaz, R. (2021). *Las niñas seran lo que quieran ser*. Barcelona: Beascoa.

Coberta	Contracoberta
	 <p>¡Por fin Violeta, Adriana, Jimena y Martina se han desprendido de todas las piedras en los bolsillos y pueden volar!</p> <p>Pero la banda de don NOLOCONSEGUIRÁS sigue al acecho y prepara un nuevo golpe para evitar que las niñas se eleven libres y felices. Quizás con la ayuda del señor SIQUIERESPUEDES, ellas puedan cambiar la canción del NO por la canción del SÍ...</p> <p>¿Lograrán volar hasta lo más alto? ¿Conseguirán ser lo que quieran ser?</p> <p>Lumen</p>

Es combina text i il·lustracions per explicar la història d'un grup de nines que volen ser lliures i felices, però troben alguns entrebancs i han de lluitar per aconseguir-ho.

- Giori, D. (2013). *T'estimaré sempre, petitó*. Barcelona: Estrella Polar.

Coberta	Contracoberta
	 <p>«Un clàssic de la literatura infantil.» <i>Independent on Sunday</i></p> <p>«L'equivalent literari d'una abraçada.» <i>The Times</i></p> <p>«Aquest llibre és una veritable joia.» <i>Guardian</i></p> <p>«Sóc una guineu petita, dolenta i malcarada, i ningú no m'estima gens –diu el Cueta.</p> <p>Però això no és veritat i la mare del petit Cueta està disposada a provar que el seu amor no té barreres i que no hi ha cap entremaliadura que no es pugui perdonar.</p> <p>© 2013 Debi Giori Publicat per primera vegada per Estrella Polar i Edicions 978, 2013 © 2013 Estrella Polar, S.L. i Edicions 978 No se'n pot fer cap altre ús sense el permís de l'editorial. ISBN 978-84-15-742-02-7 Impressió i disseny: 14/02/2013 Impressió a Xina</p> <p>Estrella Polar i Edicions 978 són associacions sense ànim de lucre. El treball de les persones que treballen a les associacions sense ànim de lucre està finançat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. © 2013 Estrella Polar i Edicions 978, associacions sense ànim de lucre. Disseny i il·lustració: Debi Giori. Il·lustracions: Debi Giori i Estrella Polar.</p> <p>Estrella Polar</p>

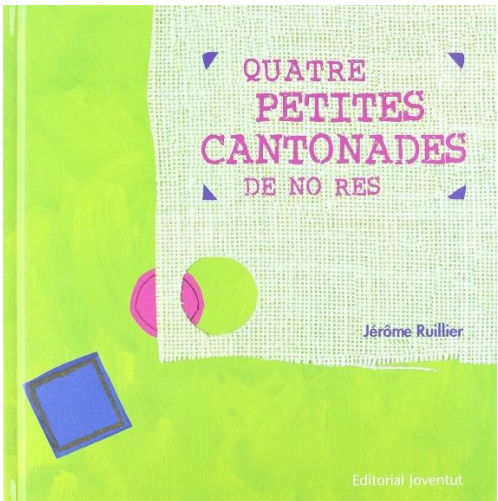

Tracta el tema de la mort i l'amor, amb molta cura, a través de les vivències quotidianes d'una petita guineu i la seva mare.

- Mackenzie, E. (2016). *Es busca! Lili la llebre, lladre de llibres*. Barcelona: Combel.

Coberta	Contracoberta
	

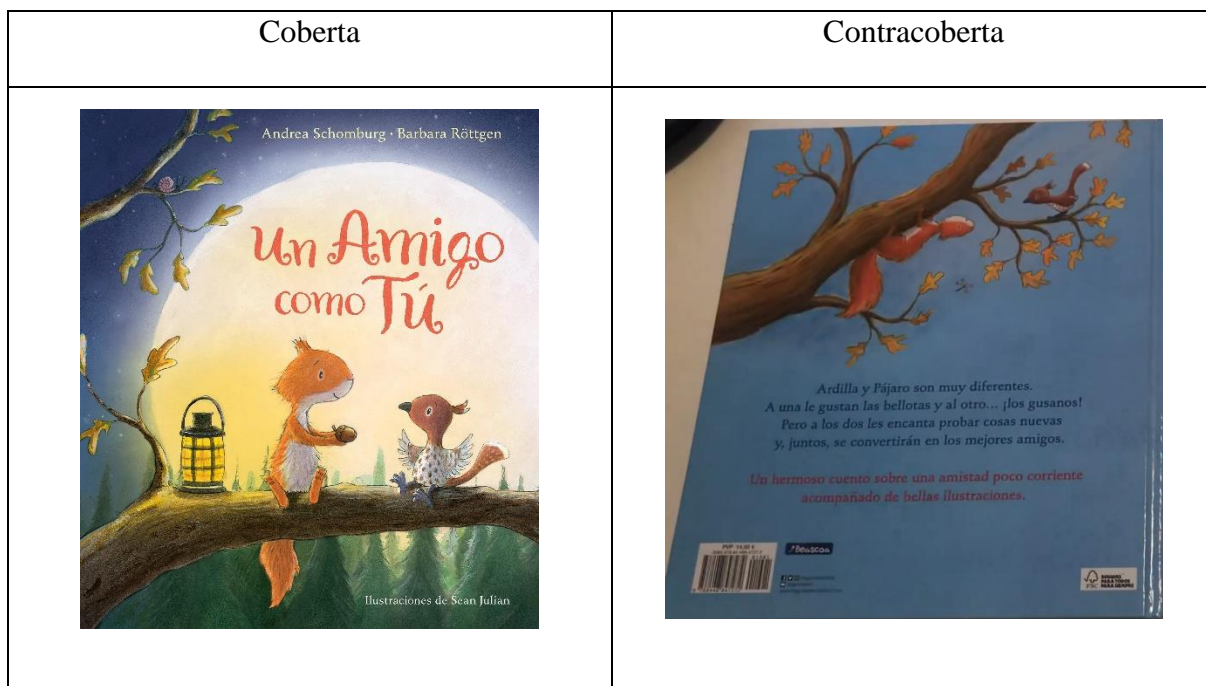
A través d'aquesta història, es treballa l'amor pels llibres, ja que la Lili, és una llebre a qui agrada molt llegir, però com que es queda sense llibres, els comença a robar.

- Ruillier, J. (2004). *Quatre petites cantonades de no res*. Barcelona: Joventud.

Coberta	Contracoberta
	

Treballa valors com la tolerància i la diversitat a través de la història d'un petit quadrat que vol jugar amb els seus amics cercles. El problema sorgeix quan va a casa dels seus amics i no pot entrar-hi perquè la porta és redona. Junts intentaran trobar la millor solució per poder jugar plegats.

- Schomburg, A. (2017). *Un amigo como tú*. Barcelona: Beascoa.

Explica la història d'un esquirol i un ocell que són molt diferents, però què, compartint temps junts, es convertiran en grans amics. D'aquesta manera, el lector aprendrà el valor de la diferència, la tolerància i l'amistat.

- Tirado, M. (2020). *El fil invisible*. Barcelona: B de Blok.

Llibre que tracta temes com el vincle, la família i l'amistat, a través de la història de la Nura, una nina que descobreix que el seu melic està unit a totes les persones que estima.

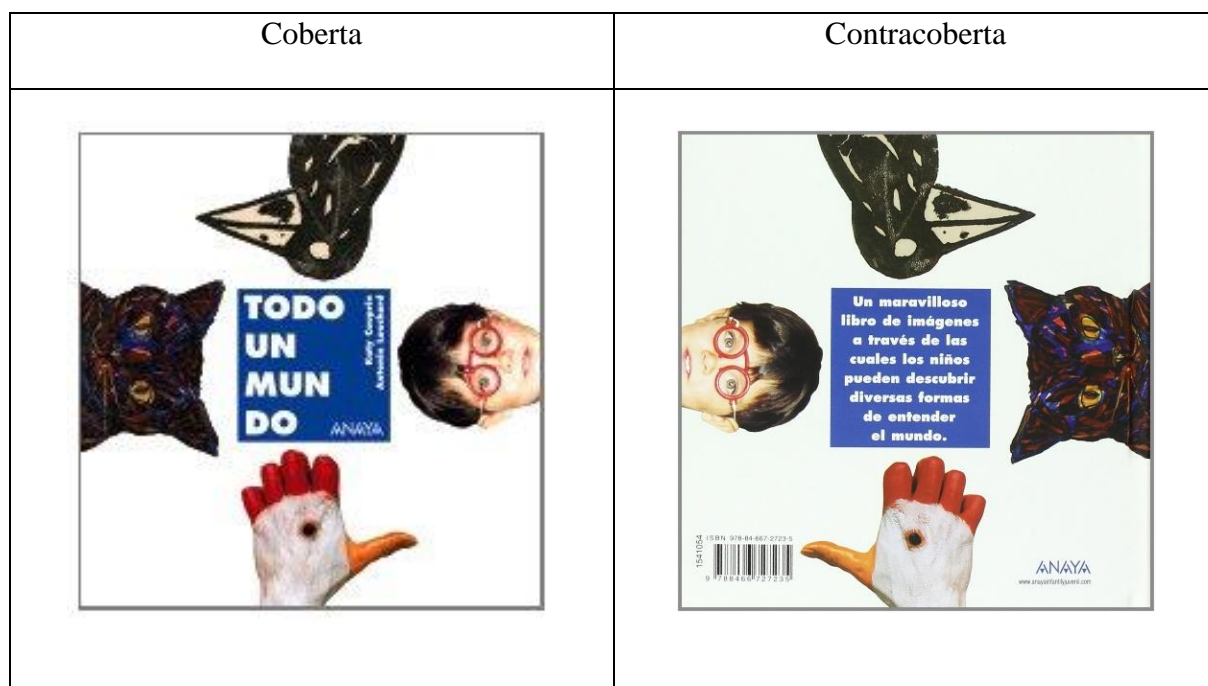
5.4. Llibres d'imatges o imatgiaris

Els imatgiaris, també anomenats llibres d'imatges, destaquen pel component visual i, normalment, cada composició que trobem a les distintes pàgines tan sols presenta una icona. A més, no hi ha narració, només paraules que defineixen una acció o element visual. Tot i això, cada vegada és més possible trobar algun llibre d'imatges que, encara que no presenti un lligam narratiu, ofereixi una lectura seqüenciada.

Per tant, l'element visual és el principal. Ara bé, el lector pot llegir l'imatgiari i que l'element visual estigui lligat a la història mostrant una unió entre les diferents imatges o il·lustracions; o bé, que es trobi descontextualitzat de manera que els elements visuals no presentin una unió entre ells. Tot i això, aquests llibres també destaquen pel seu format: de tapa dura, pàgines resistents i, de vegades, amb elements interactius. Cal sumar-hi també el fet que, a través d'aquests llibres, "l'infant reconeix objectes o accions (peces de vestir, aliments, etc.), situacions familiars o properes (membres de la família o visites al metge, entre d'altres) i elements afectius (joguines, animals, xumet, etc.). Aquesta tipologia amplia camps semàntics i vocabulari, perquè s'hi mostren imatges d'una realitat que l'infant identifica amb la seva vida quotidiana" (Correro i Real, 2017, p. 69)

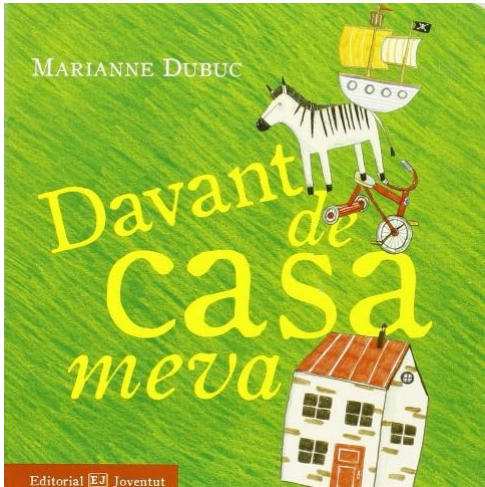
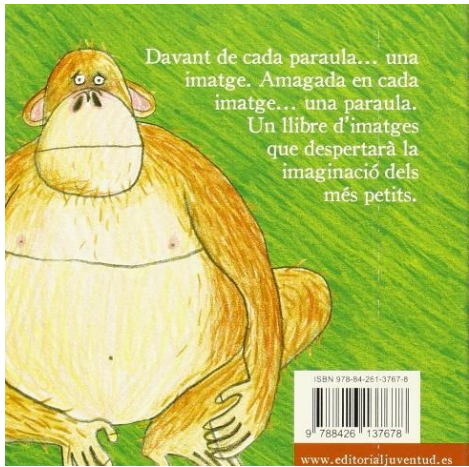
Alguns exemples de llibres d'imatges o imatgiaris són:

- Couprie, K. (2003). *Todo un mundo*. Madrid: Anaya.

No conté mots, està format per fotografies, il·lustracions, gravats, dibuixos fets per infants, etc. I això fa que l'infant les pugui llegir, observar o anomenar, sense estar limitat a paraules escrites o establertes. A més, es pot obrir de manera aleatòria, ja que sembla que no hi ha un fil conductor, tot i que realment sí que hi ha diverses històries depenent de l'elecció que es faci.

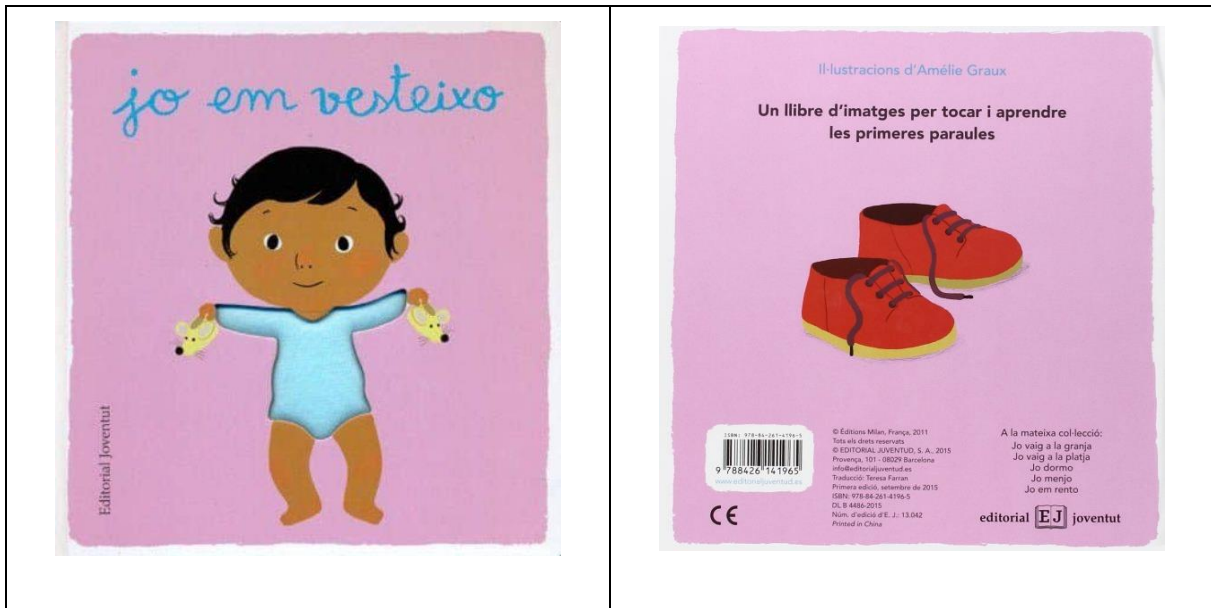
- Dubuc, M. (2010). *Davant de casa meva*. Barcelona: Joventut.

Coberta	Contracoberta
	

A partir de la imatge d'una casa i un arbre, comença una història descriptiva on es combinen el recurs visual i l'escrit, tot i que aquest darrer sols explica el que veiem a la imatge.

- Graux, A. (2011). *Jo em vesteixo*. Barcelona: Joventut.

Coberta	Contracoberta

Format per tretze textures distintes, apropa els infants a la lectura a través del tacte, el nom i el reconeixement d'objectes quotidians.

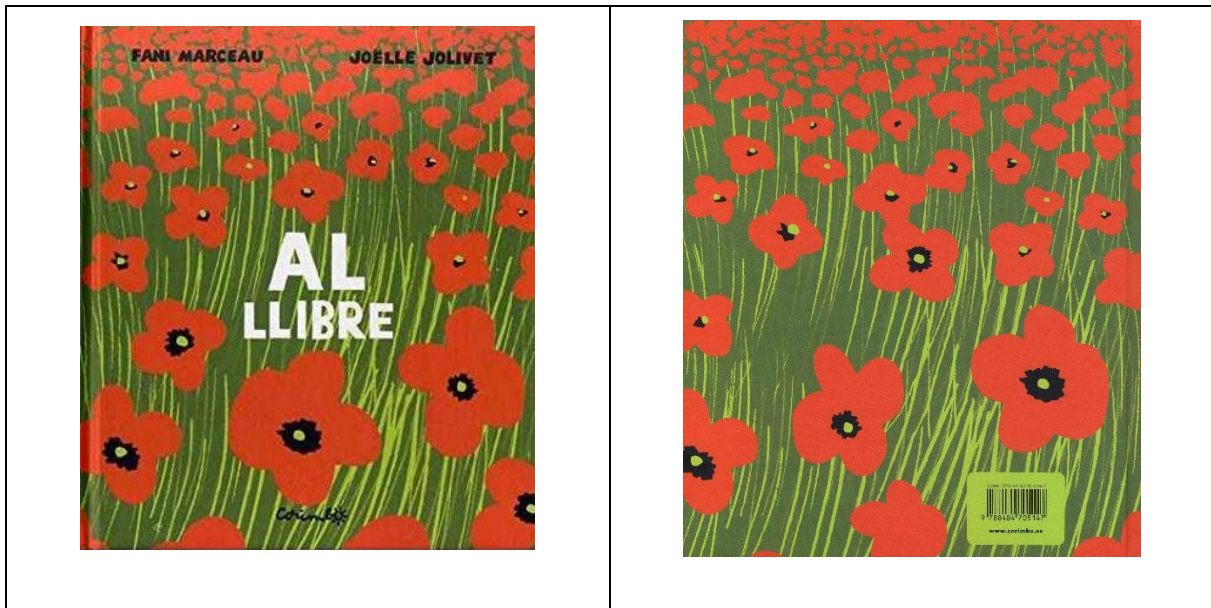
- Graux, A. (2015). *Jo em rento*. Barcelona: Joventut.

Format per tretze textures distintes, apropa els infants a la lectura a través del tacte, el nom i el reconeixement d'objectes quotidians relacionats amb l'hora del bany.

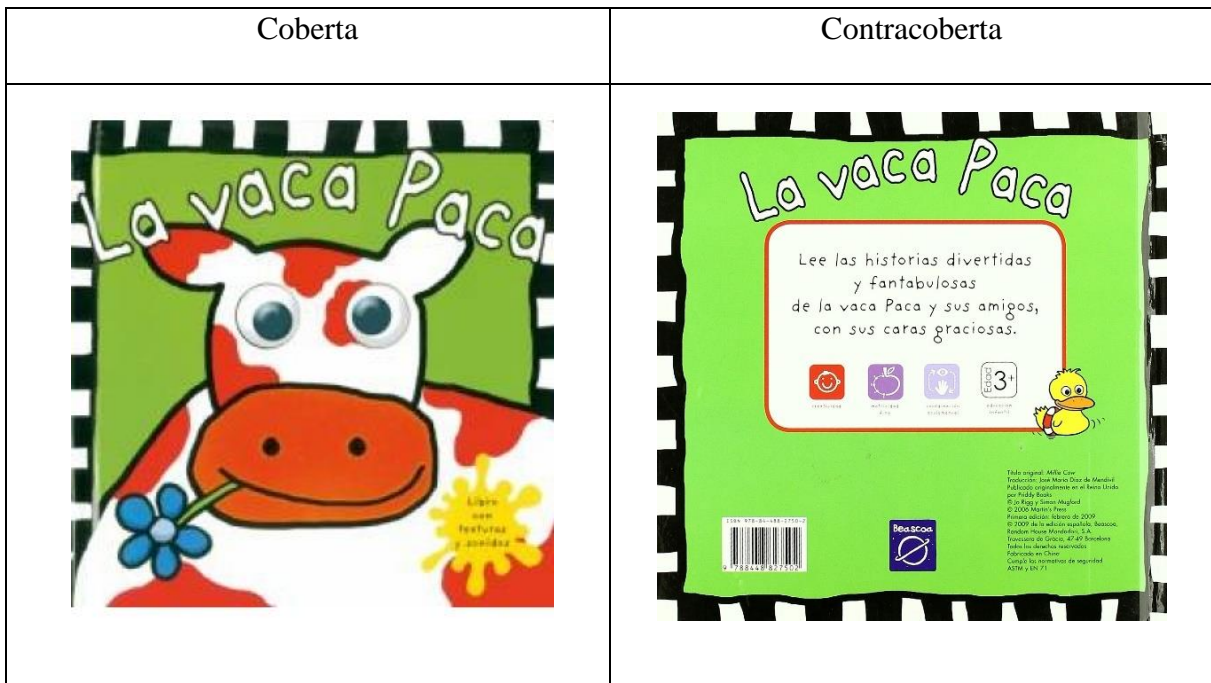
- Marceau, F., i Jolivet, J. (2015). *Al llibre*. Barcelona: Corimbo.

Imatgiari format pel component visual i el lingüístic, on aquest darrer es basa a explicar el que es veu a les il·lustracions, que ocupen tota la pàgina o les dues pàgines completes, però sobretot destaquen per la seva tècnica de gravat.

- Riggs, J. (2009). *La vaca Paca*. Barcelona: Beascoa.

Imatgiari que ofereix i ensenya diferents animals a través de les seves imatges, complementades amb textures.

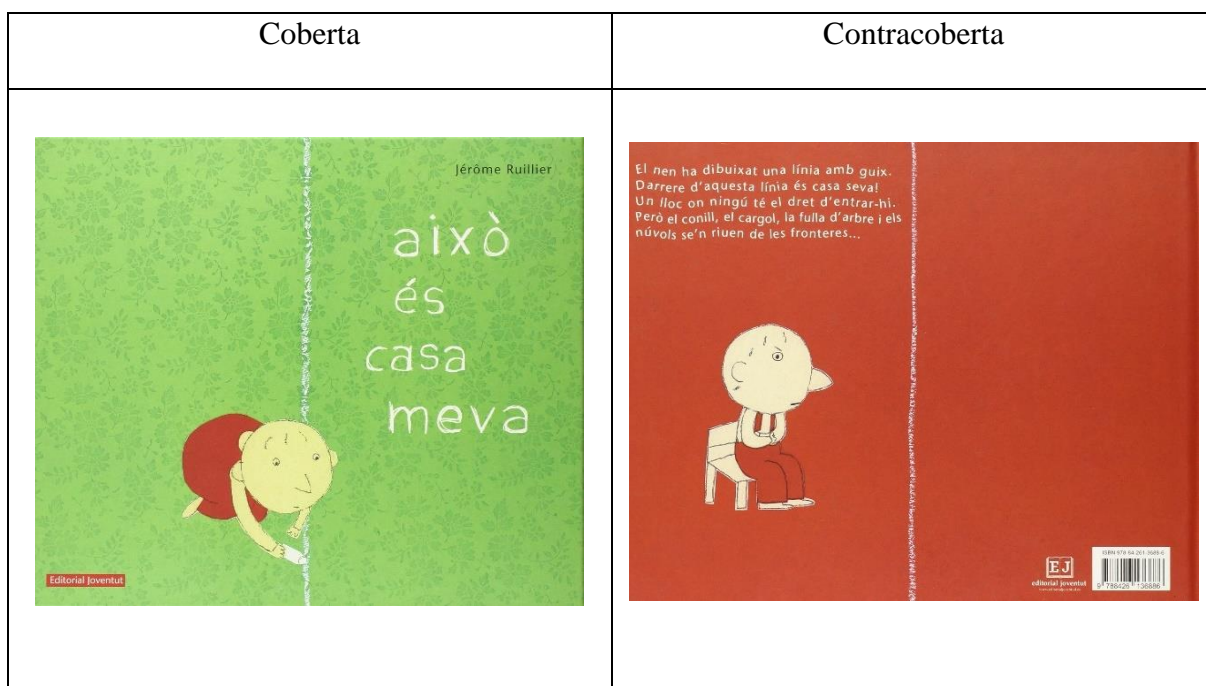
- Rosen, M. (1993). *Anem a caçar un ós*. 11a edició. Barcelona: Ekaré.

Sorgeix a partir d'una cançó anglesa, s'hi utilitzen les repeticions i s'hi juga amb l'aspecte visual alternant imatges en color i imatges en blanc i negre. S'hi explica tot el que ha de fer una família per arribar a caçar a un os.

- Ruillier, J. (2008). *Això és casa meva*. Barcelona: Joventut.

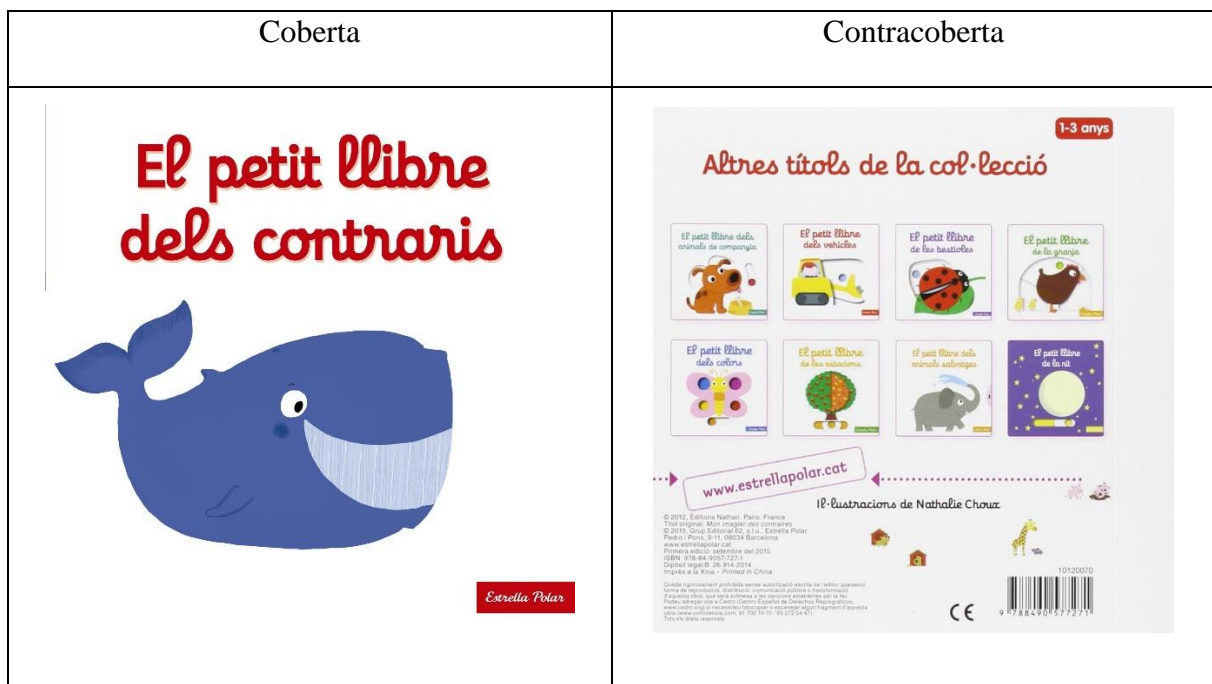
Aquest llibre d'imatges no presenta cap codi escrit, però sí que conté un lligam narratiu a través de les il·lustracions, ja que s'hi pot veure com un infant dibuixa una línia a terra per separar casa seva i s'hi van succeint una sèrie d'esdeveniments que el faran repensar el fet de separar-se dels altres. Les imatges que el formen són llises i sense molts d'elements, però transmeten les emocions del protagonista de manera clara.

5.5. Llibres joc

Els llibres joc pretenen dinamitzar la lectura, establint una major interacció amb el lector i, per fer-ho, promouen la recerca d'objectes o de subjectes, la deducció a partir d'un tros d'imatge o la combinació d'aquestes, la implicació del lector de manera escrita o pintada, la percepció dels colors, de les textures, etc.

Alguns exemples de llibres jocs són:

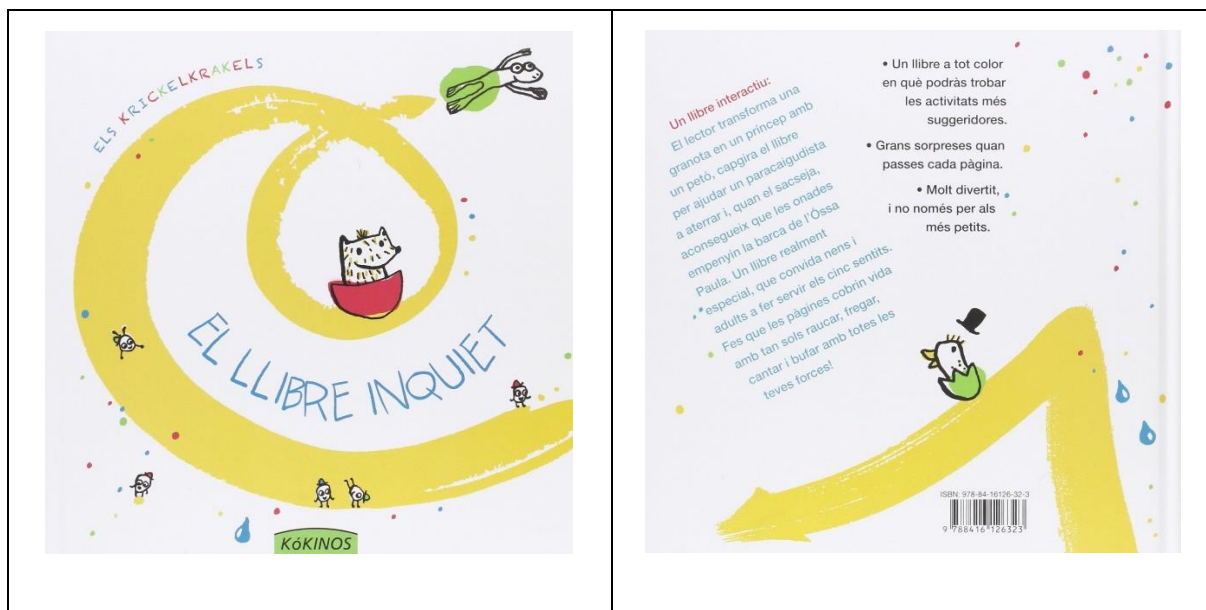
- Choux, N. (2015). *El petit llibre dels contraris*. Barcelona: Estrella Polar.

Llibre de cartó amb pestanyes i llengüetes amb el qual el lector treballa els contraris com per exemple ple o buit, llarg o curt...

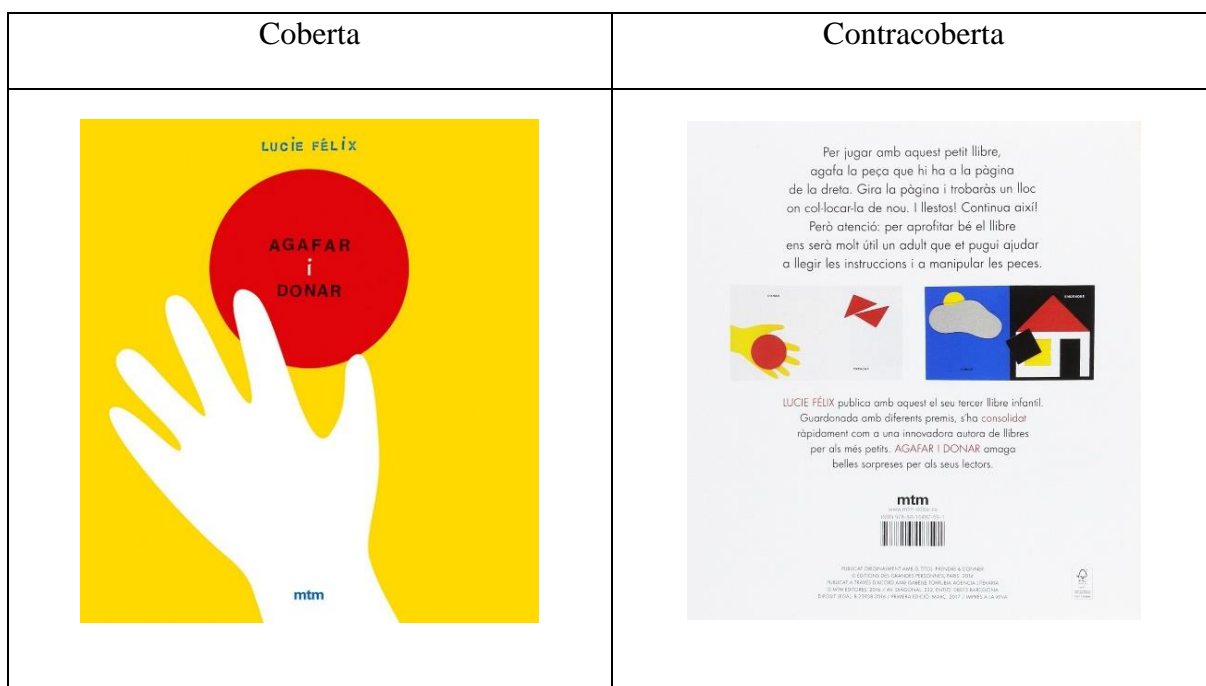
- Els Krickelkrakels. (2015). *El llibre inquiet*. Madrid: Kókinos.

Coberta	Contracoberta

Llibre on el lector ha de seguir unes indicacions per convertir una granota en príncep o bé per fer aterrar un paracaigudista. Engloba accions com cantar, fregar, agitar... i hi introdueix de ple el lector i en posa en marxa tots els sentits.

- Felix, L. (2017). *Agafar i donar*. Barcelona: Mtm editores.

A partir d'una peça de cartó i, a través de distintes indicacions que hi apareixen escrites, el lector ha d'anar seguint les instruccions per avançar de pàgina. A més, s'hi tracten conceptes contraris de manera lúdica, com per exemple obrir i tancar o agafar i donar.

- Goffin, J. (2020). *Oh!* Galicia: Kalandraka.

Coberta	Contracoberta
	

Llibre sense text que juga amb el lector a través d'endevinalles visuals. A partir d'una imatge, van sortint nous objectes i es crea un joc entre autor i lector on el que es veu i el que s'amaga és completament diferent.

- Palmero, A. (2017). *Búscame*. Barcelona: Ekaré.

Coberta	Contracoberta
	

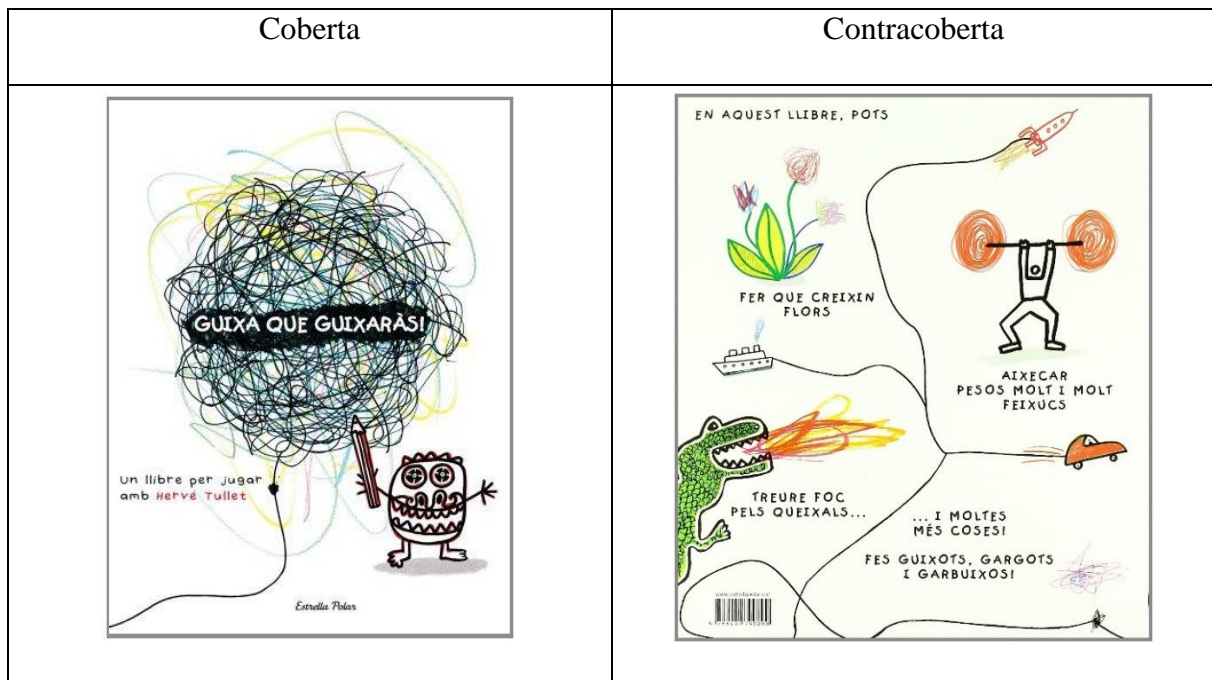
Aquest llibre convida a cercar animals, però de manera diferent, ja el lector ha de trobar el que es diferencia dels altres. Per exemple, el que està volant o el que mira cap a un altre costat. I, aquests, estan creats a partir de patrons geomètrics, per tant, s'hi treballen les matemàtiques.

- Pez, A. (2017). *El meu germà petit invisible*. Almeria: Libre Albedrío.

Llibre en què es necessiten unes ulls màgiques per a poder veure objectes que per als altres són invisibles.

- Tullet, H. (2015). *Guixa que guixaràs*. Barcelona: Estrella Polar.

Aquest llibre està format per diversos dibuixos, però també conté petites oracions que ajuden el lector a saber el que ha d'anar fent. El lector podrà apagar el foc, pintar caragols, dibuixar

quadres, etc. Per tant, fomenta la creativitat, la imaginació i introdueix els primers gargots o representacions gràfiques dels infants.

- Walden, L. (2017). *Busca i troba uns animals*. Barcelona: Combel.

Coberta	Contracoberta
	

Llibre per cercar i trobar animals de tot tipus que ajuda l'infant a treballar l'agudesa visual i el vocabulari. A més, es complementa amb desplegable.

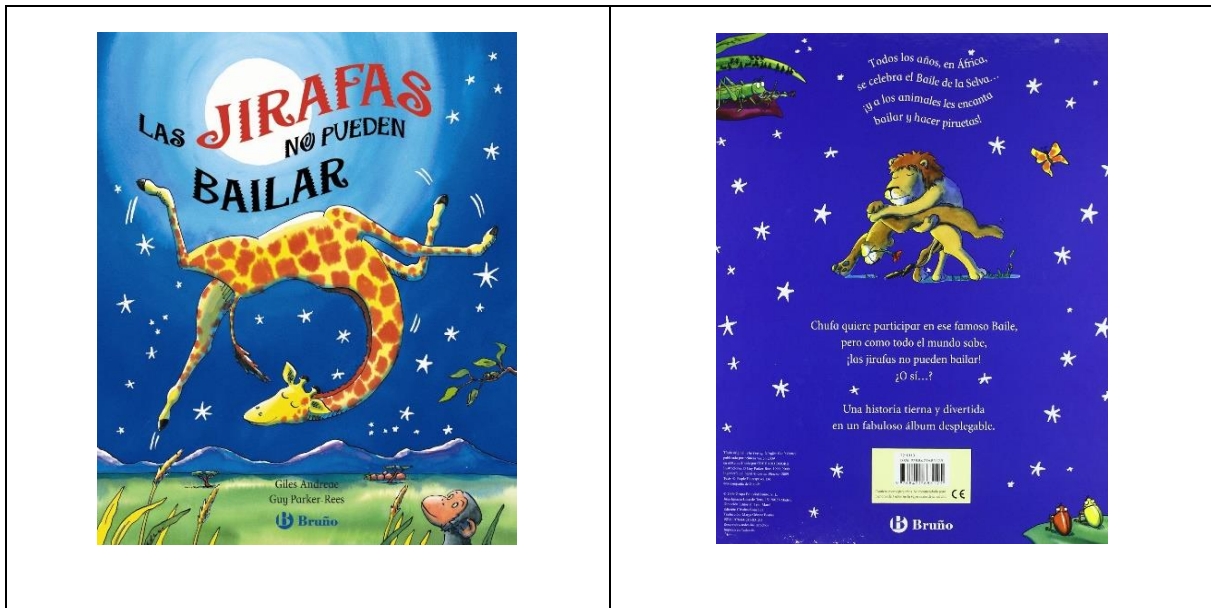
5.5.1. Els pop-up

A més a més, dins d'aquesta tipologia de llibres, també hi entren els llibres desplegable, anomenats pop-up en anglès. Per tant, aquests pertanyen als llibres joc i solen agradar molt als infants que es troben a l'etapa d'educació infantil, ja que cerquen la interacció amb el lector a través d'una història que surt del llibre quan se n'obren les pàgines. Això, complementat amb les pestanyes, els desplegable, les rodetes i les llengüetes, els sorprèn i els crida molt l'atenció.

Alguns llibres pop-up són:

- Andreae, G. (2014). *Las jirafas no pueden bailar*. Madrid: Bruño.

Coberta	Contracoberta

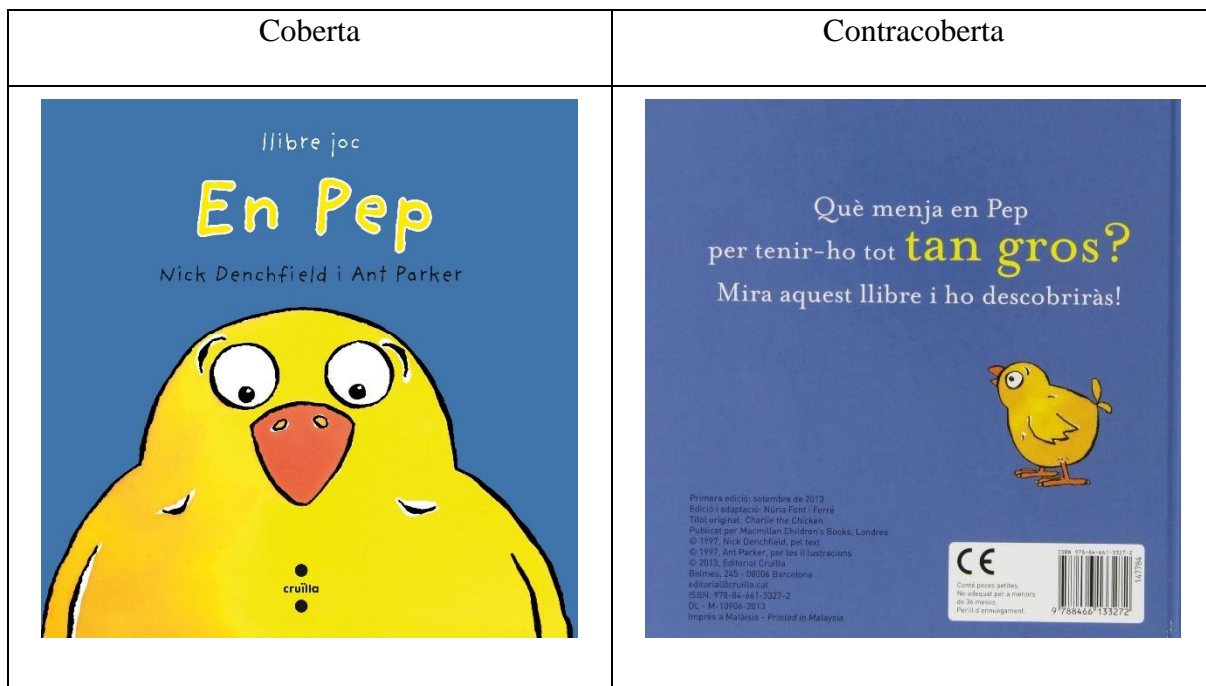
Llibre amb text que explica el valor de lluitar pels somnis a través de la història d'una girafa que vol ballar. Sorpren a través de la combinació de desplegables que surten del conte; grans, petits, amagats darrere solapes, amb llengüetes que fan que es moguin, etc.

- Davis, S., Sirett, D., i King, D. (2012). *On és? L'hora de jugar*. 2a edició. Barcelona: Brúixola.

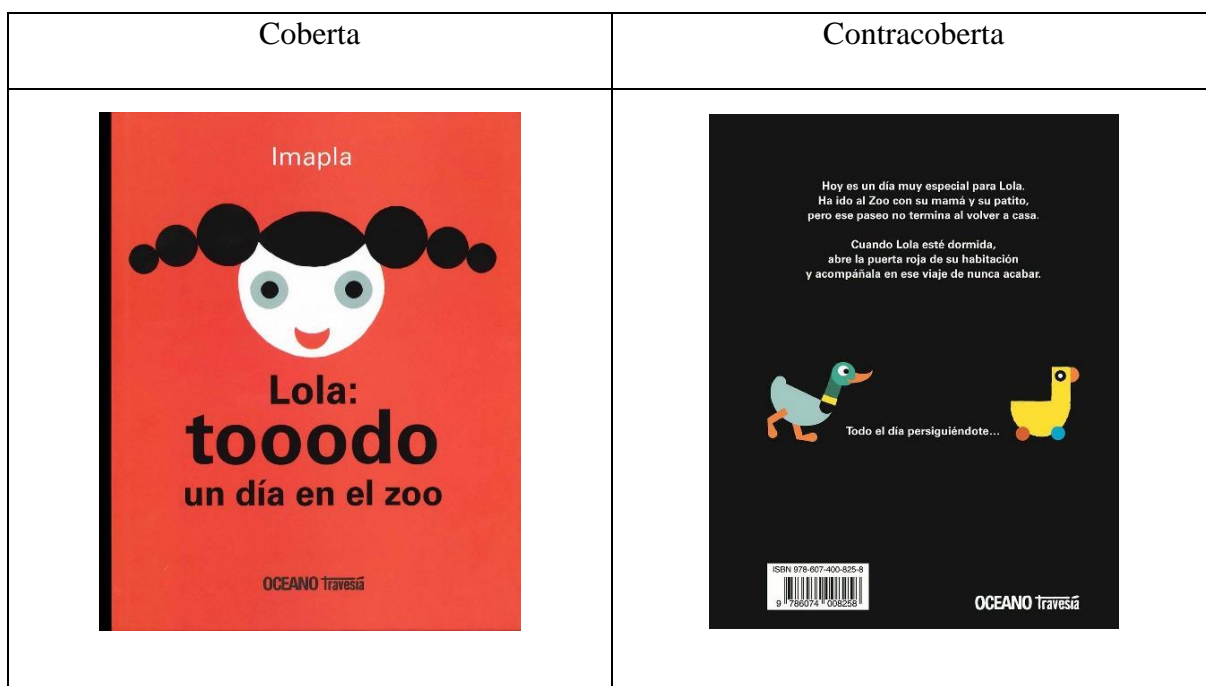
Pop-up que utilitza solapes per descobrir distintes joguines que es troben amagades a dins capses, dins un túnel, darrere uns vehicles, etc.

- Denchfield, N. (2013). *En Pep*. Barcelona: Cruïlla.

Pop-up a través del qual es veu com creix un pollet i quines són les parts del seu cos. Per exemple, les cames, el bec, etc.

- Imapla (2012). *Lola: toodo un dia en el zoo*. Madrid: Océano Travesía.

És un àlbum sense mots on s'explica la visita de la Lola al zoo. Destaca per tenir una porta a través de la qual es pot tornar al principi per l'altra banda del llibre mentre s'explica un somni que té la Lola.

- Ug, P. (2015). *El jardí de les papallones*. Barcelona: Cruïlla.

Coberta	Contracoberta
	

És un llibre pop-up, format per desplegable acolorits que sorprenen, a través del qual s’explica l’evolució de les papallones (erugues – crisàlides – papallones).

5.6. Cançons

Les cançons són molt útils en aquesta etapa, ja que rodegen els infants en el seu dia a dia, a l’aula i a casa. Escolten música al cotxe, a la ràdio, a la televisió, als supermercats... Mentre ballen, miren una pel·lícula, veuen uns dibuixos o fan relaxació. Per tant, és un recurs que simplement hem d’oferir als infants i que realment ja els rodeja, fins i tot de manera inconscient.

Algunes de les cançons més utilitzades amb infants que es troben a l’etapa d’educació infantil són les de Damaris Gelabert. Alguns exemples són¹: “El núvol de la son”, “L’abecedari”, “Massatges”, “Les vocals”, “M’agrada el nadal”, “Bon dia” o “Els dies de la setmana”.

Altres cançons que també es poden utilitzar i provenen del cançoner tradicional són²: “La mosca”, “La mestra em fa quedar”, “Cançó dels dits”, “La gallina ponicana”, “La lluna, la pruna”, “Cada dia al dematí”, “ Jo he vist un moix” o “Mamballetetes”.

¹ Consultar Annex I

² Consultar Annex II (versions de les cançons tradicionals a través del grup Cucorba)

Tot i això, qualsevol cançó fomenta la lectura, ja que els infants poden llegir les tonalitats, la velocitat de la música, les emocions que transmet el cantant; o bé, si utilitzem un recurs visual complementari, com per exemple el vídeo, poden llegir els colors, la velocitat, els moviments...

5.7. Metodologia

Finalment, i com he comentat al principi d'aquest apartat, explicaré algunes maneres a través de les quals es poden treballar aquests recursos oferits. Entre altres opcions, hi trobem:

5.7.1. Contar la història a l'infant.

En aquest cas, cal tenir en compte que ho pot fer tant un adult com un altre infant.

Es pot fer de manera oral o visual. Si es fa de manera oral, es pot narrar la història sense utilitzar cap altre tipus de recurs; es pot escoltar; es pot explicar utilitzant una o diverses cançons, o bé, fer-ho a través de poemes o rimes; tot i això, hi ha moltes més opcions. I, si es fa a través d'un recurs visual, es pot fer a través de titelles, d'un àlbum, d'un llibre, d'un escenari, una obra de teatre... I, depenent del recurs utilitzat, es pot mostrar sense parlar ni escoltar res; o bé, es pot mostrar i escoltar, bé sigui amb un àudio o a través de la mateixa veu, entre altres opcions.

5.7.2. Que l'infant ho faci de manera autònoma.

En aquest cas, depenent del recurs ofert, podrà sentir els sons o escoltar les cançons; observar les imatges, les il·lustracions, les paraules, les formes o els dibuixos; tocar les diferents textures i pàgines, entre d'altres moltes coses.

I, si ho volem complementar, podem fer-li algunes preguntes, com per exemple: "T'ha agradat?" "Què ha estat el més divertit?" "Què has après?" "T'ha sorprès alguna cosa?"

D'aquesta manera, l'infant recorda el que ha llegit. Però el més important és que ho fa des d'un punt de vista positiu, perquè tingui ganes de tornar-ho a fer i se senti reforçat.

5.7.3. Realitzar una lectura conjunta.

La lectura conjunta es pot dur a terme de moltes maneres, però normalment és el mateix infant, el que selecciona el material, independentment de la dificultat que tengui. D'aquesta manera, ell de manera autònoma escull fins on pot o fins on vol arribar.

A més, com bé especifica el nom, es du a terme de manera conjunta, bé sigui amb adults, amb infants o amb ambdues parts. Ara bé, aquest fet proporciona seguretat a l'infant i li fa saber que disposa d'ajuda si ho necessita.

Tot i això, cal aclarir que la finalitat principal és apropar als infants a la lectura i el simple fet d'observar, manipular, escoltar... el recurs ofert ja l'hi aproparà.

6. Conclusions

Per concloure aquest treball vull reflexionar sobre els conceptes que hi he exposat, ja que el meu objectiu és que s'hagi comprès quins criteris cal tenir en compte a l'hora d'escollir recursos per a treballar la lectura i que, aquests, resultin d'ajuda per escollir els que siguin adients per l'etapa d'educació infantil.

Pens que a través d'aquest treball s'entén que la literatura està formada per diverses obres d'art que s'han creat mitjançant la paraula; però que també engloba la seva lectura, la seva escolta i la seva escriptura. Per la qual cosa, la literatura és un art que no sols s'escriu.

I si ajunt aquesta concepció de literatura amb el concepte de lectura (entesa com la capacitat de rebre un missatge, bé sigui a través d'un escrit, d'un àudio, d'un poema, d'una imatge, d'un pictograma, d'una cançó..., i el fet de ser capaç de comprendre'l o interpretar-lo), entenc que per trobar els recursos adients per a fomentar la lectura no necessit cercar un text o un escrit, sinó que hi ha altres recursos, com per exemple les imatges o els sons, que també es poden llegir.

Finalment, vull comentar que els recursos exposats són de caràcter general a fi d'orientar una mica en l'elecció dels recursos que es tenen a l'abast per a treballar la lectura amb els infants que es troben en l'etapa d'educació infantil. Ara bé, l'explicació teòrica exposada anteriorment estableix uns fonaments generals que serveixen com a base per imaginar i descobrir nous recursos per a treballar la lectura, ja que en la nostra vida diària estem rodejats de lectura i, adults i infants, llegim de manera constant, encara que sigui de manera inconscient. Llegim paraules, imatges, cançons, cartells, senyals...

7. Referències bibliogràfiques

Álvarez et al. (2007). Dificultats a la comprensió lectora. *Seminari mestres de PT terme de Calvià 2006/2007*.

Ballart, P., i Sullà, E. (2010). La literatura i els estudis literaris. *FUOC, Eureka Media, SL*.

Ballart, P. (2010). Poesia. *FUOC, Eureka Media, SL*.

Batlle, C. (2010). Drama. *FUOC, Eureka Media, SL*.

Colomer, T. (1997). La enseñanza y el aprendizaje de la comprensión lectora. *Revista Signos*, 20, 6-15.

Correro, C., i Real, N. (2017). *La literatura a l'educació infantil*. Associació de Mestres Rosa Sensat. Temes d'infància, 73.

Duran, T., i Ros, R. (1998). *Primeres literatures: llegir abans de saber llegir*. La Galera.

Durant, T. (2010). L'àlbum dins la narrativa visual. *Articles de didàctica de la llengua i literatura*, n. 52, p. 10-22.

Mendoza, A. (1994). A la recerca del lloc de la literatura infantil i juvenil en el currículum escolar. *Temps d'educació*, 12, 45-68.

<http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/29015/1/095087.pdf>

Molist, P. (2008). *Dins del mirall: La literatura infantil i juvenil explicada als adults*. Graó.

Sullà, E. (2010). Narrativa. *FUOC, Eureka Media, SL*.

8. Annexos

8.1. Annex I

Gelabert, D. (2004). *El núvol de la son*. Àlbum: Cançons de bressol. Enllaç: https://www.youtube.com/watch?v=BgYeSKo7ZBc&ab_channel=D%C3%A0marisGelabert

Gelabert, D. (2006). *L'abecedari*. Àlbum: Cançons Per Aprendre: 3-7 anys. Vol II. Enllaç: https://www.youtube.com/watch?v=ITUmXHq7Y-A&ab_channel=D%C3%A0marisGelabert

Gelabert, D. (2006). *Massatges*. Àlbum: Cançons Per Aprendre: 3-7 anys. Vol II. Enllaç: https://www.youtube.com/watch?v=2RaUhbr7Jms&ab_channel=D%C3%A0marisGelabert

Gelabert, D. (2010). *Les vocals*. Àlbum: Cançons Per Aprendre: 3-7 anys. Vol II. Enllaç: https://www.youtube.com/watch?v=whuKasZzqDU&ab_channel=D%C3%A0marisGelabert

Gelabert, D. (2011). *M'agrada el nadal*. Àlbum: M'agrada el nadal. Enllaç: https://www.youtube.com/watch?v=Q3P_Ii59qMA&ab_channel=D%C3%A0marisGelabert

Gelabert, D. (2018). *Bon dia*. Àlbum: És l'hora del Jazz. Enllaç: https://www.youtube.com/watch?v=BF7w-xJUlwM&ab_channel=D%C3%A0marisGelabert

Gelabert, D. (2018). *Els dies de la setmana*. Àlbum: És l'hora del Jazz. Enllaç: https://www.youtube.com/watch?v=4atoVE3t-yo&ab_channel=D%C3%A0marisGelabert

8.2. Annex II

Cucorba. (1985). *La mosca*. Àlbum: Com un pern de rifa.

Cucorba. (1988). *La mestra em fa quedar*. Àlbum: Demà és festa.

Cucorba. (2009). *Cançó dels dits*. Àlbum: Cucorba dBàsic.

Cucorba. (2009). *La gallina ponicana*. Àlbum: Cucorba dBàsic.

Cucorba. (2009). *La lluna, la pruna*. Àlbum: Cucorba dBàsic.

Cucorba. (2010). *Cada dia al dematí*. Àlbum: Mamballetetes.

Cucorba. (2010). *Jo he vist un moix*. Àlbum: Mamballetetes.

Cucorba. (2010). *Mamballetetes*. Àlbum: Mamballetetes.